

PROJEKT FREE

INOVACIJSKI SISTEMI – Pregled Slovenskega inovacijskega sistema

IRP, Inštitut za raziskovanje podjetništva
Ulica Škofa Maksimilijana Držečnika 6
2000 Maribor

Avtor: Maja Rosi

Maribor, november 2011

POVZETEK

Gospodarstva so v današnjem času podvržena nenehnim tehnološkim in gospodarskim spremembam in napredku, ki ga ta dva dejavnika odlikujeta. Je čas, ki je zaznamovan z globalizacijo, demografskimi in klimatskimi spremembami. Gospodarske smernice pa od podjetij oziroma gospodarstva zahtevajo tudi vse večjo inovativnost, ki je postala ključni vzvod za ustvarjanje dodane vrednosti. Gospodarski trendi narekujejo prilagajanje držav tem spremembam. Tako tudi Slovenija potrebuje mehanizem (inovacijski sistem), ki ji bo zagotavljal ekonomsko rast in blaginjo na dolgi rok v vse bolj konkurenčnem okolju.

Slovenija velja še vedno za eno izmed najšibkejših držav po njeni inovacijski sposobnosti. Zato je potrebno narediti velik premik k čim večjemu spodbujanju konkurenčnosti z inovativnimi produkti in storitvami, ki bodo zagotovila ustrezno inovacijsko sposobnost državi.

Slovenija si prizadeva povečati inovativno in raziskovalno dejavnost ter vsesplošno gospodarsko rast, da bi lahko konkurirala ostalim članicam Evropske unije, o čemer pričajo tudi številni državni dokumenti in ukrepi. V podporo temu so bile skozi čas oblikovane razne institucije, ki skrbijo za zagotavljanje čim bolj popolnega regionalnega/nacionalnega inovacijskega sistema ter produkti, ki podpirajo zastavljene politike na tem področju.

Nastali dokument obravnava celoviti pregled slovenskega inovacijskega sistema ter ključne dokumente, ki obravnavajo inovacije in raziskovalno razvojno aktivnost v Sloveniji. Predstavljamo »Raziskovalno in inovacijsko strategijo Slovenije«, ključne institucije, ki skrbijo in oblikujejo slovenski inovacijski sistem ter razpise, ki jih izvajajo za spodbujanje inovacij, raziskav in razvoja.

Ključne besede: inovacijski sistem, regionalni inovacijski sistem, inovacijska strategija, organi inovacijskega sistema, inovacijska sposobnost, inovacijska dejavnost

ABSTRACT

In world today, economies are subjected to constant technologic and economic changes, as well as to progress that these two factors characterize. This is a time marked with globalisation, demographic and climatic changes. Economic guidelines demand bigger and bigger innovativeness from companies or economies, since innovation became the key lever for creating added value. Economic trends dictate adjustment of countries to these changes. This is why Slovenia needs a mechanism (innovation system) that will, in the long run, ensure economic growth and prosperity in this more and more competitive environment.

Slovenia is still considered as one of the weakest countries in its innovation ability. This is why a big move needs to be done to promote competitiveness with innovative products and services that will ensure an appropriate innovative ability to the country.

Slovenia is trying to increase innovative and research activity, as well as overall economic growth. Several state documents and measures testify that this way, it could compete with other members of the European Union. In support of this, products that support set politics in this field were created throughout time, as well as various institutions. These institutions take care of ensuring a regional/national innovative system that would be as perfect as possible.

Incurred document addresses the overall review of the Slovenian innovation system and key documents that deal with innovations and research developmental activity in Slovenia. We present 'Research and innovation strategy of Slovenia', key institutions that take care and form the Slovenian innovation system and tenders that are implemented to promote innovations, research and development.

Key words: innovation system, regional innovation system, innovation strategy, innovation system authorities, innovation ability, innovation activity

KAZALO VSEBINE

1.	INOVACIJSKI SISTEMI	5
1.1.	Vloga inovacij.....	6
1.2.	Regionalna inovacijska sposobnost.....	8
1.3.	Kaj je regionalni inovacijski sistem.....	9
1.3.1.	Oblike regionalnega inovacijskega sistema	10
1.3.2.	Regionalna inovacijska politika EU	11
2.	SLOVENSKI INOVACIJSKI SISTEM.....	13
2.1.	Pomembni dokumenti s področja inovacij in R&R v Sloveniji	15
2.2.	Spodbujanje inovacij in R&R	16
3.	UPRAVLJANJE SLOVENSKEGA INOVACIJSKEGA SISTEMA.....	17
3.1.	Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo (MVZT)	19
3.1.1.	Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS).....	19
3.1.2.	Javna agencija za tehnološki razvoj Republike Slovenije (TIA)	20
3.2.	Ministrstvo za gospodarstvo (MG).....	21
3.2.1.	Javna agencija za podjetništvo in tuje investicije (JAPTI)	22
3.2.2.	Slovenski podjetniški sklad (SPS).....	23
3.3.	Služba vlade za razvoj in evropske zadeve (SVREZ)	24
3.4.	Služba vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko (SVLR)	24
4.	RAZISKOVALNA IN INOVACIJSKA STRATEGIJA SLOVENIJE.....	26
5.	AKTUALNI RAZPISI IN PRODUKTI NA PODROČJU INOVATIVNOSTI	27
5.1.	Razpisi obravnavanih podpornih institucij za področje inovativnosti	27
5.2.	Drugi ukrepi za dvig inovativnosti in R&R.....	34
6.	ZAKLJUČEK.....	38
7.	UPORABLJENI VIRI IN LITERATURA	39

KAZALO SLIK

Slika 1:	Akterji inovacijskega sistema in povezave med njimi.....	9
Slika 2:	Uspešnost inovacij držav članic EU	12
Slika 3:	Uspešnost inovacij in inovativnosti v Sloveniji glede na države EU-27	14
Slika 4:	Povezava ukrepov za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti 2007-2013 s strateškimi dokumenti izvajanja ekonomske politike Slovenije.....	15
Slika 5:	Slovenski sistem upravljanja inovacijskega sistema	18
Slika 6:	Ponudba finančnih sredstev SPS-a po življenjskih fazah podjetja.....	23

1. INOVACIJSKI SISTEMI

Današnji čas je čas nenehnega tehnološkega in gospodarskega napredka. Je čas, ki je zaznamovan z globalizacijo, demografskimi in klimatskimi spremembami. Podjetja so podvržena socialnim, ekonomskim in okoljskim vprašanjem. Gospodarske smernice pa od podjetij oziroma gospodarstva zahtevajo tudi vse večjo inovativnost, ki je postala ključni vzvod za ustvarjanje dodane vrednosti.

Glede na težo, ki jo mediji, multinacionalke, vlada, podjetja, raziskovalci in drugi polagajo ustvarjalnosti in inovacijam, lahko trdimo, da brez nenehnih novosti, tehnoloških sprememb in inovacij današnji svet ne bi obstajal. Še več, ti dejavniki so postali ključni za konkurenčnost in uspešnost podjetij ter drugih institucij, tako na nacionalni kot mednarodni, tj. globalni ravni. Družba je tista, ki se mora zavedati pomena kreiranja novih idej. Inovativnost je pomembna za dolgoročno rast in razvoj podjetij ter gospodarstva nasploh. Brez nenehnega ustvarjanja in kreiranja novih idej bi podjetja na trgu težko obstajala. Inovativnost povečuje produktivnost, konkurenčnost podjetja, hkrati pa daje tudi nove možnosti zaposlovanja.

Gospodarski trendi narekujejo prilagajanje držav tem spremembam. Tako tudi Slovenija potrebuje mehanizem (inovacijski sistem), ki ji bo zagotavljal ekonomsko rast in blaginjo na dolgi rok v vse bolj konkurenčnem okolju. Slovenija velja še vedno za eno izmed najšibkejših držav po njeni inovacijski sposobnosti. Zato je potrebno narediti velik premik k čim večjemu spodbujanju konkurenčnosti z inovativnimi produkti in storitvami, ki bodo zagotovila ustrezno inovacijsko sposobnost državi.

V razvitih državah se je že v zadnjem desetletju 20. stoletja uveljavilo znanstveno spoznanje o inovacijski dejavnosti kot dejavniku konkurenčnosti s koncepti nacionalne inovacijske sposobnosti in nacionalnega inovacijskega sistema. To je spodbudilo vlade teh držav, da se z večjo intenzivnostjo vključijo v oblikovanje inovacijske politike (Stare 2007, str. 2).

Prispevek bo skušal definirati pojem inovacijskega sistema, njegov regionalni pomen in oblike. Pozornost bo usmerjena predvsem slovenskemu regionalnemu inovacijskemu sistemu, kjer bomo definirali njegovo upravljanje, pogledali regionalne inovacijske strategije, ustrezne dokumente in podporo. Izpostavili bomo tudi pomembnejše akterje regionalnega inovacijskega sistema, kjer se bomo omejili na naslednje subjekte podpornega okolja in sicer:

- Slovenski podjetniški sklad (SPS);
- Javna agencija Republike Slovenije za podjetništvo in investicije (JAPTI);
- Tehnološka agencija Slovenije (TIA); in
- Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS (ARRS).

Na koncu bomo pregledali še ukrepe, ki so v Sloveniji bili sprejeti za razvoj inovacijskega sistema in projektne razpise namenjene temu področju.

1.1. Vloga inovacij

Inovacije so zelo zaznamovale današnji čas, ki velja za čas velikih tehnoloških in gospodarskih napredkov. Brez inovacij ne bi bilo sodobne družbe in kakovosti življenja, kot jo poznamo in potrebujemo danes. Redno, skorajda dnevno, se srečujemo s pojmi kot so ustvarjalnost, celovitost, invencija, inovacija, ki so postali nujen pogoj konkurenčne prednosti, uspešnosti, razlik.

Ko govorimo o inovacijskem sistemu je pomembno, da definiramo tudi pojem inovacije. Če pobrskamo po raznih virih in literaturah, vidimo, da različni avtorji različno definirajo pojem inoviranja oziroma inovacij. Povzeli bomo nekaj izmed njih:

- v Slovarju slovenskega knjižnega jezika je inovacija definirana kot nov pojav, novost.
- Waterman (1987, povz. po Novak 2002), pojmuje inovacijo in inoviranje v bolj ožjem smislu. Inoviranje samo vidi kot proces, inovacijo pa kot rezultat tega procesa. Inovacija je torej posledica razmišljanja o ustvarjanju konkurenčnih prednosti posameznika ali skupine in aktivnosti, s katerimi to razmišljanje tudi udejanjimo. Avtor pravi, da gre za "komercializacijo" ideje, kjer se ustvarja korist za sam sistem. Ideja torej prinaša sistemu določen dohodek, dobička pa ne prinaša nujno.
- Drucker (1992, povz. po Novak 2002) pravi, da je inoviranje dejanje, ki spreminja potencial stvari ali procesa, ki je znana ali nova, vendar smo ji dodali novo uporabno vrednost. Pri inovativnosti gre lahko tako za družbeni kot tudi za tehnični pojem. Ta teorija zato ne jemlje inovativnosti zgolj kot tehnične izboljšave, ampak postavlja inovativnost v precej širši družbeni okvir.
- Inovacija nastane iz invencije, ko jo kdo razvije do uporabnosti in ko jo poleg tega odjemalci sprejmejo, kupijo in uporabijo ter omogočajo avtorju, izdelovalcu in prodajalcu zaslužek, ker jo štejejo za koristno. Inovacije so vse koristne, in samo koristne novosti (Mulej, Ženko 2004).
- Likar (2006) definira inovacijo kot nov ali bistveno izboljšan izdelek, postopek ali storitev, ki se pojavi na trgu (inovacija izdelka, storitve) ali pa se uporabi v okviru nekega postopka (inovacija postopka/procesa) in se izkaže za koristno.
- Mulej in soavtorji (2008, str. 9) definirajo inovacijo glede na mednarodno definicijo kot vsako novost, koristno po izkušnji in oceni uporabnikov/odjemalcev.

Inovacije so dejavniki tehnološkega razvoja. Še ne dolgo nazaj so bila podjetja tista, ki so v glavnem nosila vlogo zagotavljanja inovacij, sedaj pa vedno več govorimo o regijah kot glavnih v vlogi zagotavljanja inovacij. Regije ponazarjajo splet gospodarske in družbene strukture, ki odločilno vpliva na stopnjo inovativnosti in tudi prenos inovacij.

Sposobnost koriščenja prednosti, ki jih nudijo inovacije predstavljajo tudi razlog za razlike med posameznimi regijami tako na ravni države kot tudi širše - na ravni EU (Nared 2007, str. 52-53).

V zadnjem času se vse bolj poudarja pomen inovacijskih dejavnosti kot pomemben dejavnik konkurenčnosti. Razumevanje inovacij je ključ spodbujanja inovacijske dejavnosti. Pogosto prisotno ozko zajemanje inovacij kot zgolj tehničnih izboljšav, ki se dogajajo v proizvodni dejavnosti, je ena od pomembnih ovir pri spodbujanju inovacijske dejavnosti. Tako pojmovanje vpliva tudi na oblikovanje ozke inovacijske politike in zožuje ukrepe le-teh (IER 2008, str. 8).

Kritiki opozarjajo na to, da je treba na pojem inovativnosti gledati širše, zato se je vse bolj začel poudarjati pomen inovacij v storitvah in s tem povezanih ne-tehnoloških inovacij (ali po besedah nekaterih ne-tehničnih inovacij). Postopoma se namreč krepi spoznanje, da so tudi storitve inovativne. K takšnemu razmišljanju nas je pripeljal med drugim tudi hiter razvoj informacijsko-komunikacijskih tehnologij (IKT), ki so odprle številne možnosti za produktne, procesne in organizacijske inovacije v storitvah (Stare, 2007, str. 28). Ne-tehnološka inovacija, je pomemben element inovacijske dejavnosti podjetij in dopolnjuje tehnološke inovacije (uvajanje novih izdelkov in novih postopkov).

Tudi nekatere na znanju temelječe storitve imajo prav tako kot ostale posebno vlogo v spodbujanju inovacij v celotnem gospodarstvu (npr. raziskave, razvoj, testiranje, kontrola kakovosti, poslovno in tehnično svetovanje, informacijske storitve, oblikovanje, zaščita intelektualne lastnine, trenje, oglaševanje), saj odločilno vplivajo na transformacijo novih idej v tržno uspešne izdelke ali storitve oziroma inovacije na trgu. Tudi netržne storitve, zlasti izobraževanje imajo pri tem veliko vlogo (Stare, 2008).

1.2. Regionalna inovacijska sposobnost

Kot smo že v uvodu dejali, pridobivajo regije vedno večjo vlogo pri širjenju inovativne dejavnosti z izkoriščanjem regionalnega intelektualnega kapitala in regijskih prednosti. Regionalni razvoj podpira država kot tudi širšo družbeno in ekonomsko okolje, ki temu namenja ustrezno podporo (z zagotavljanjem virov financiranja, človeških virov in iskanjem strateških navez, predvsem skozi projekte).

Regionalno inovacijsko sposobnost (v nadaljevanju RIS) lahko definiramo kot potencial regije in njene ekonomije za ustvarjanje inovativnih izdelkov in storitev. Regionalna inovacijska sposobnost je povezana s stopnjo razvitosti spretnosti in znanja ljudi, njihove pripravljenosti za nadgrajevanje znanja in učenje na sploh in razvitosti okolja v katerem delujejo. RIS se odraža skozi delovanje inštitucij in podjetij podpornega okolja, njihovega mreženja – kar podpira inovativno sposobnost podjetij v regiji in izven nje (Kavaš 2000, str. 57).

Dejavnike regionalne inovativnosti je Rösch (2000; povzeto po Nared 2007, str. 16) opredelil na:

- razpolaganje regije s t.i. input faktorji (informacije in prenos znanja);
- pripravljenost regionalnih akterjev za prevzem tveganja;
- struktura podjetij in njihova investicijska pripravljenost;
- ocena tržnih možnosti za inovacije; in
- regionalni in poslovni položaj.

Regionalna inovacijska sposobnost se med drugim odraža tudi v številu novo-ustanovljenih podjetij, deležu raziskovalcev in vseh tistih, ki oblikujejo podjetniško kulturo in predstavljajo ključne deležnike nacionalnega in regionalnega inovacijskega sistema.

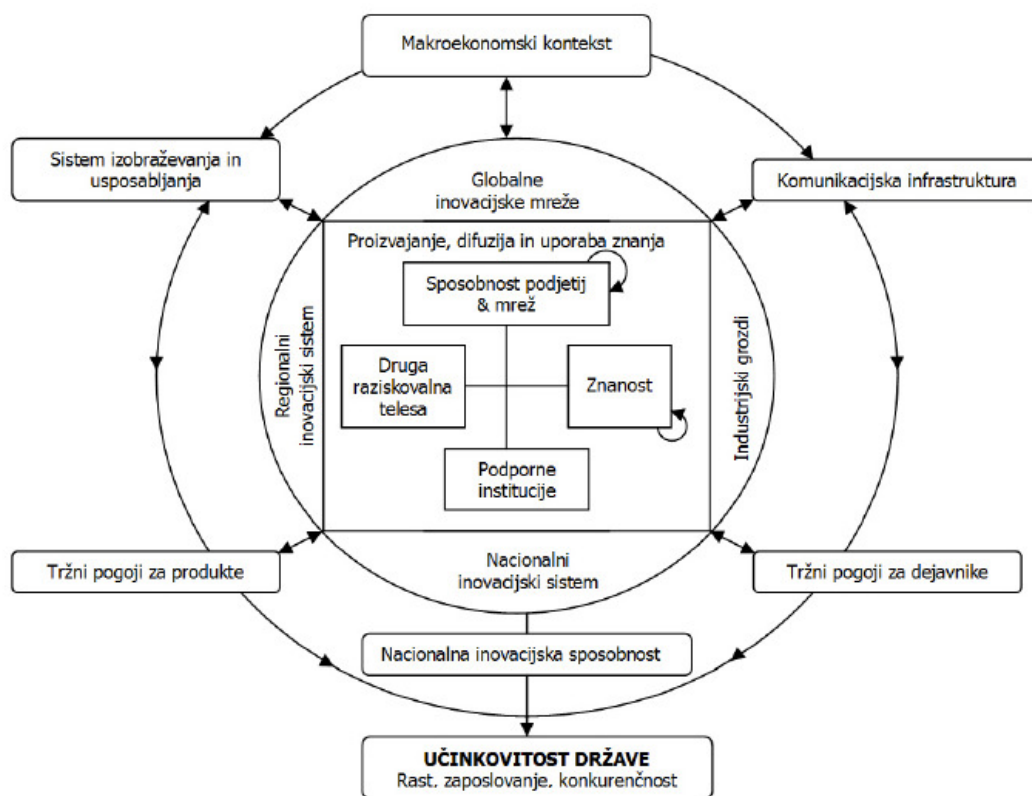
Glede na razvojno politiko najbolj razvitih in dinamičnih držav v svetu, je inovacijska sposobnost tista, ki omogoča hitro odzivnost na spremembe v mednarodnem prostoru in je kot taka edina, ki ponuja možnost za izboljšanje konkurenčnega položaja neke države/regije. V današnjem času lahko le visoko inovativno podjetje/država/regija na dolgi rok ohranja konkurenčno prednost in si posledično zagotavlja konkurenčnost gospodarstva, ekonomsko rast in blaginjo. Konkurenčnost pomeni inovativnost, učinkovitost in uspešnost, kakovost, novo znanje, raziskave, prilagodljivost, odzivnost, družbeno odgovornost, prenos znanja v prakso, itd. (IER 2008, str. 8).

1.3. Kaj je regionalni inovacijski sistem¹

Spodbujanje inovativnosti je prioriteta dejavnost razvitih držav že več kot dvajset let.. Vse bolj se poudarja regionalno spodbujanje inovativnosti, saj nedvoumno obstaja sinergija in povezava med inovativnostjo in regionalnim okoljem. Regionalni inovacijski sistemi postajajo čedalje pomembnejši pri razvoju visokotehnološkega okolja in njegovi komercializaciji, pri čemer dejavnik geografske bližine igra ključno vlogo (primer dobre prakse: Silicon Valley).

V splošnem razumemo pod pojmom *regionalni inovacijski sistem* skupino medsebojno povezanih inštitucij in podjetij, ki tako posamično kot tudi skupno prispevajo k tehnološkemu napredku in k učinkovitemu in uspešnemu prenosu teh novih tehnologij v gospodarstvo. Regionalni inovacijski proces predstavlja mehanizem s pomočjo katerega država/regija izvaja ukrepe za podporo inovacijske dejavnosti in procesom (Slika 1).

Slika : Akterji inovacijskega sistema in povezave med njimi

Vir: Zabukovec, 2006, str. 12; povz. po Managing National Innovation System 1999

¹ To pod poglavje je deloma povzeto, deloma prirejeno po virih: IER 2008, str. 9-14, InPrime 2007, Nared 2007, str. 53 in Asheim, Bjørn T., str. 10

Del regionalnega inovacijskega sistema predstavljajo tudi izobraževalne inštitucije. Predvsem ustanove terciarnega izobraževanja (univerze in fakultete) prispevajo k oblikovanju visokotehnološkega prostora, saj ustvarjajo znanje, privlačijo kapital in visokotehnološka podjetja ter usposablajo kompetentno delovno silo.

Regionalni inovacijski sistem je v splošnem sestavljen iz dveh glavnih vrst akterjev in interakcijo med njimi:

- a) **podjetja**: v glavnem so to t.i. industrijski grozdi v regiji, vključno z njihovimi podpornimi inštitucijami;
- b) **institucionalna infrastruktura** (raziskovalne in visokošolske ustanove, agencije za prenos tehnologij, organizacije poklicnega usposabljanja, poslovna združenja, finančne institucije idr.), ki imajo pomembne pristojnosti v podporo regionalnim inovacijam.

Pojavlja se tudi vse večja težnja po bolj formalno med-podjetnem inovativnem sodelovanju med podjetji v grozdu in krepitev institucionalne infrastrukture. Na ta način je lahko več ponudnikov znanj (tako regionalnih kot nacionalnih) vključenih v inovativno sodelovanje.

1.3.1. Oblike regionalnega inovacijskega sistema

Regionalni inovacijski sistemi postajajo vse pomembnejši v mednarodnem gospodarstvu. Zmanjšuje se pomen državnih meja, držav in nacionalnih gospodarstev, odločilni pa postajajo aglomeracije, industrije, grozdi in mreže. Inovacije je treba vključiti v poslovne procese – v nadgradnjo obstoječih in vključevanja novih procesov, tudi v področje trženja, razvoja in povečevanja kakovosti proizvodnje in proizvodov.

Po podatkih IER (2008, str. 17) je RIS koncept in ga je zaradi tega težko natančno definirati. Težko najdemo ustrezne teoretične opredelitve RIS-a. V literaturi je o RIS-ih veliko govora predvsem o njegovih dejavnikih oz. ključnih elementih in velikokrat avtorji pojem RIS enačijo s pojmom NIS (nacionalni inovacijski sistem).

V glavnem pa večina prispevkov uporablja opredelitev regionalnega inovacijskega sistema po avtorjih Asheim in Bjørn T. (1998, str. 10-11), ki razlikujeta tri glavne skupine RIS-ov, ki jih navajamo v nadaljevanju.

1. **Geografsko locirane regionalne inovacijske mreže**: inovacijska dejavnost podjetij temelji na lokalnih učnih procesih, brez večje interakcije z institucijami znanja.
2. **Regionalno mrežen inovacijski sistem**: podjetja in organizacije delujejo znotraj specifične regije kot pretežno lokalne in z značilnim interaktivnim tokom znanja. V primerjavi s prvim tipom, odlikuje ta sistem večja krepitev regionalne institucionalne infrastrukture - več R&R inštitucij, organizacij poklicnega usposabljanja idr., a še vedno premalo, da bi lahko govorili o celovitem regionalnem inovacijskem sistemu.

3. »Regionaliziran« nacionalni inovacijski sistem: sodelovanje temelji na linearnem modelu in vključuje v glavnem specifične inovacijske projekte za razvoj bolj radikalnih inovacij ter z uporabo strokovnega znanja. Inovacijska dejavnost v glavnem pomeni sodelovanje z akterji izven regije.

1.3.2. Regionalna inovacijska politika EU

Glede na podatke Evropske komisije (2008) obstajajo velike razlike na področju inovacij, raziskav in razvoja med državami in regijami Evropske unije. Če bo Evropa želela dohajati glavne svetovne konkurente, bo morala biti bolj inventivna, bolj odzivna na spremembe in porajajoče se svetovne trende, poslušna za želje odjemalcev in vpeljati inovacijsko dejavnost kot rutino v poslovanju podjetij/gospodarstva/držav/regij. Pri tem je seveda potreben strateški pristop, ki zahteva sodelovanje pomembnih akterjev na področju raziskav in razvoja, izobraževanja ter javne uprave. Raziskave in inovacije se lahko najučinkovitejše spodbujajo na regionalni ravni, zato s pomočjo kohezijske politike usmerjajo sredstva v 4 temeljna področja:

- raziskave in razvoj ter inovacije;
- podjetništvo;
- uvajanje IKT; in
- razvoj človeških virov.

Zaradi vse večjih družbenih težav in nezadostne gospodarske uspešnosti leta 2010 je Evropska unija začela izvajati *strategijo Evropa 2020*², ki določa smernice za oživitvev gospodarstva v Evropi. Strategija vključuje tudi celovito agendo za doseganje bolj konkurenčnega in trajnostnega gospodarstva. Osrednji del strategije predstavlja t.i. *Unija inovacij*³, ki govori o obvladovanju že omenjenih negativnih trendov na področju inoviranja. Le-to zahteva strateški pristop, ki vključuje raziskovalne in inovacijske instrumente ter akterje, ki morajo vzpostaviti bolj prijazno poslovno okolje, lažji dostop do zasebnega financiranja, dokončanje evropskega raziskovalnega prostora in obvladovanje pomembnih družbenih izzivov. Unijo inovacij odlikujejo hitro rastoča inovativna podjetja, ki si prizadevajo za ustvarjanje novih delovnih mest (z visoko dodano vrednostjo). Če želi biti EU na globalni ravni na vrhu glede inovacij in inovacijski dejavnosti, mora temu nameniti veliko pozornosti. Enako velja tudi za Slovenijo (European Commission 2011, str. 1).

V letu 2010 je bila napravljena analiza uspešnosti inovacij, kjer so s pomočjo 25-ih kazalnikov ugotavljali uspešnost Unije inovacij držav članic EU-27. Povzeli bomo nekaj ugotovitev (INNO Metrics 2010, str. 3).

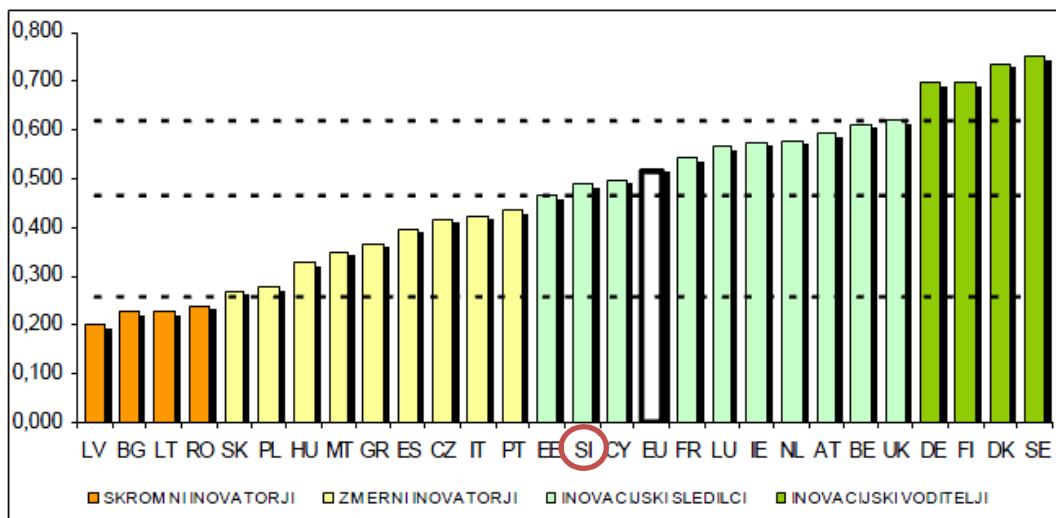
² Več o Strategiji Evropa 2020 najdete na spletni strani http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_SL_ACT_part1_v1.pdf

³ Več o iniciativi Unija inovacij najdete na spletni strani: http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm

Države članice, glede na povprečno uspešnost inovacij, lahko razdelimo v 4 skupine: med *inovacijske voditelje*, *inovacijske sledilce*, *zmerne inovatorje* in *skromne inovatorje*:

- a) Danska, Finska, Nemčija in Švedska so po uspešnosti visoko nad povprečjem EU-27. Te države so **inovacijski voditelji**;
- b) Avstrija, Belgija, Ciper, Estonija, Francija, Irska, Luksemburg, Nizozemska, Slovenija in Združeno kraljestvo so po uspešnosti blizu povprečja EU-27. Te države so **inovacijski sledilci**;
- c) uspešnost Češke republike, Grčije, Madžarske, Italije, Malte, Poljske, Portugalske, Slovaške in Španije je pod povprečjem EU-27. Te države so **zmerni inovatorji**;
- d) uspešnost Bolgarije, Latvije, Litve, Makedonije in Romunije je precej pod povprečjem EU-27. Te države so **skromni inovatorji**.

Slika : Uspešnost inovacij držav članic EU

Vir: INNO Metrics 2010, str. 2

Glede na raziskavo Inno Metrics, odlikujejo inovacijske voditelje naslednje značilnosti:

- dobri rezultati pri kazalniku izdatki za raziskave in razvoj v podjetjih;
- dobri rezultati pri kazalnikih inovativnosti, povezanih z dejavnostmi družb;
- nadpovprečne vrednosti kazalnika javno-zasebne soobjave na milijon prebivalcev, kar nakazuje dobre povezave med znanostjo in gospodarstvom;
- uspešno trženje tehnološkega znanja, kar dokazuje njihova velika uspešnost pri kazalniku prihodki od licenc in patentov iz tujine;
- uravnotežen nacionalni raziskovalni in inovacijski sistem.

Za vsako državo so značilne druge posebnosti, prednosti in pomanjkljivosti. Za večjo uspešnost držav bi bilo potrebno odpraviti relativne pomanjkljivosti nacionalnih raziskovalnih in inovacijskih sistemov in pa najbolj pomembno - tudi uravnovežiti uspešnost v vseh kategorijah kazalnikov.

2. SLOVENSKI INOVACIJSKI SISTEM

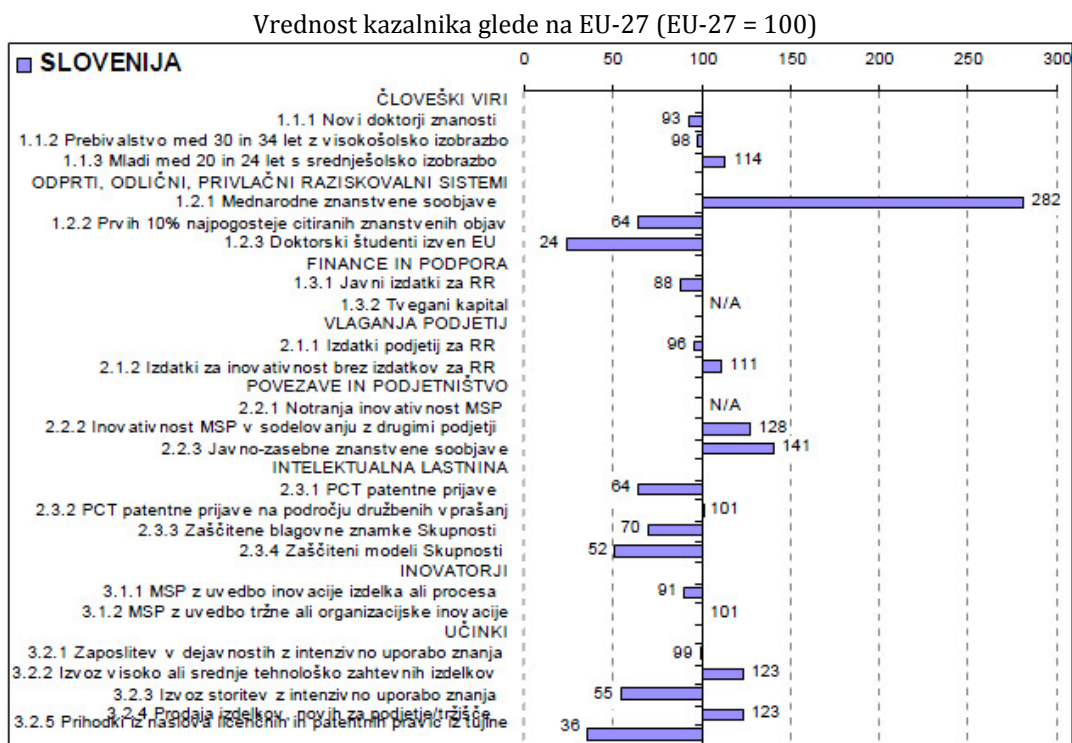
Slovenija žal še vedno *ne* spada med tiste države, ki po inovativni dejavnosti prednjačijo na svetu. Še vedno veljamo za t.i. inovacijske sledilce. Dodatno je k temu pripomogla še gospodarska kriza v letu 2008, ki je s sabo prinesla vrsto socialnih in gospodarskih sprememb; njene posledice pa čutimo še danes. Glede na vir RISS, je kriza razkrila veliko strukturnih pomanjkljivosti, med drugim tudi to, da je rast BDP preveč odvisna od nizko-tehnološke industrije in tradicionalnih storitev, ki omejujejo konkurenčnost gospodarstva.

Gospodarska kriza je vplivala na zmanjšanje povpraševanja iz tujine, ki je eno izmed glavnih dejavnikov slovenskega gospodarskega razvoja in gospodarske dejavnosti. Hitra vrnitev na pot gospodarskega okrevanja in izboljšanje blaginje prebivalstva je torej velik izziv v Sloveniji, zlasti ker je gospodarska kriza močno prizadela srednjeročni fiskalni položaj in dostopnost do virov financiranja in raven potencialnega BDP je prav tako padla. Pomembni so strateški ukrepi za izboljšanje konkurenčnosti gospodarstva, krepitev inovacijske politike pa tako predstavlja enega izmed ključnih elementov (Bučar et al. 2010, str. 115).

Glede na raziskavo *Sistem kazalnikov uspešnosti Unije inovacij 2010* spada Slovenija, kot smo že omenili, med sledilce s podpovprečno uspešnostjo. Glede na primerjavo drugih članic EU ima Sloveniji primerjalno prednost na področju človeških virov in učinkov. Primerjalne slabosti so na področjih vlaganja podjetij in intelektualna lastnina. Velik padec je opazen pri kazalniku izdatki za inovacije, ki se ne nanašajo na raziskave in razvoj. Kazalnike uspešnosti prikazuje Slika 3, ki prikazuje vrednost kazalnikov glede na EU-27⁴.

⁴ Več o raziskavi in analizi drugih držav najdete na: <http://www.proinno-europe.eu/metrics>

Slika : Uspešnost inovacij in inovativnosti v Sloveniji glede na države EU-27

Vir: INNO Metrics 2010, str. 30

Slovenija kljub svoji majhnosti predstavlja regijo EU. Slovenija se na ravni NUTS 3 deli na 12 statističnih regij, v katerih je bila vzpostavljena mreža raznih regionalnih razvojnih agencij in drugih podpornih inštitucij, zaradi potreb po povezovanju regionalnega potenciala. Slovenija kot EU regija se sooča s problemom, ki ga predstavlja neizdelan in nedovršen nacionalni sistem inovacij. Glede na vir IER (2008, str. 8) ima Slovenija neusmerjeno in razdrobljeno podporo za potrebe gospodarstva in regij, neusklajeno delovanje deležnikov podpornega okolja (predvsem na področju ustvarjanja zaposlitev) in nazaduje po stopnji sodelovanja med gospodarstvom in raziskovalno sfero za državami članicami EU. Povezovanje statističnih regij je ključno za uspešnost nacionalnega in tudi regionalnega inovacijskega sistema. V Slovenji so statistične regije med seboj neusklajene, premalo sodelujejo in se povezujejo. V splošnem pa po besedah avtorjev Kavaš in Koman (2004, str. 140; povz. po Zabukovec 2006, str. 129) velja, da se slovenske statistične regije soočajo z naslednjimi težavami:

- odsotnost/neučinkovitost obstoječih regionalnih podpornih organizacij, ki bi identificirale in usmerjale lokalne potrebe po R&R in inovacijah ter jih usmerjale k nacionalnim in mednarodnim virom R&R in inovacij;
- slabo razvit finančni sistem; pomanjkanje tveganega in semenskega kapitala;
- pomanjkanje poslovnih storitev, ki bi podjetjem pomagale pri prenosu novih tehnologij in znanja v podjetje;
- težave pridobivanja usposobljenega kadra;
- premalo javne podpore inovacijskim dejavnostim;
- sektorska specializacija v tradicionalnih industrijah brez inovacijske dejavnosti in lokalno usmerjena majhna podjetja; in
- omejenost sodelovanja v mednarodnih mrežah.

2.1. Pomembni dokumenti s področja inovacij in R&R v Sloveniji

Slovenija si prizadeva povečati inovativno in raziskovalno dejavnosti ter vsesplošno gospodarsko rast, da bi lahko konkurirala ostalim članicam Evropske unije. O tem nas opozarjajo tudi številni državni dokumenti.

Najpomembnejši pravni in politični dokumenti s področja inovacijske in R&R politike, ki so bili sprejeti so:

- Zakon o raziskovalni in razvojni dejavnosti (ZRRD);
- Strategija razvoja Slovenije (SRS) za obdobje 2007-2013 ^A;
- Nacionalni raziskovalni razvojni program (NRRP) 2006-2010 ^B;
- Okvir gospodarskih in socialnih reform za povečanje blaginje v Sloveniji ^C;
- Program reform za izvajanje Lizbonske strategije v Sloveniji ^D;
- Resolucija o nacionalnem raziskovalnem in razvojnem programu za obdobje 2006-2010;
- Državni razvojni program RS za obdobje 2007-2013;
- Nacionalni strateški referenčni okvir (NSRO) 2007-2013; in
- Raziskovalna in inovacijska strategija Slovenije (RISS) 2011 – 2020.

S spodnjo sliko je prikazana izpeljava posameznih ukrepov iz zgoraj naštetih strateških dokumentov.

Slika : Povezava ukrepov za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti 2007-2013 s strateškimi dokumenti izvajanja ekonomske politike Slovenije

	A	B	C	D
Promocija podjetništva in izobraževanje za podjetništvo	X	X		
Podpora vstopnim točkam VEM	X			X
Vavčersko svetovanje in usposabljanje	X			
Podpora mreži Euro info centrov	X			X
Spodbujanje podjetništva med posebnimi ciljnim skupinami	X			X
Poklicno in strokovno izobraževanje	X			X
Razvojniki za gospodarstvo	X	X	X	X
Gospodarsko razvojno logistične platforme	X	X	X	X
Razvoj v gospodarstvu	X	X	X	X
Inovacije	X	X	X	X
Spodbujanje malih in srednje velikih podjetij z lastniškimi viri	X	X	X	X
Spodbujanje malih in srednje velikih podjetij z dolžniškimi viri	X			X

Vir: MG 2006, str. 4

2.2. Spodbujanje inovacij in R&R

Z ukrepi iz prejšnjega podpoglavja želi vlada spodbujati podjetništvo in konkurenčnost ter posredno tudi inovacije, inovacijsko dejavnost in raziskave ter razvoj. Glede na *Program ukrepov za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti Slovenije 2007-2013* temeljijo ukrepi na 4 osnovnih stebrih (MG 2006, str. 5), ki jih navajamo v nadaljevanju.

- 1. Spodbujanje podjetništva in podjetništvu prijaznega okolja:** ukrepi so usmerjeni v promocijo podjetništva in izobraževanja za podjetništvo. Pomembna komponenta ukrepov je razvoj učinkovitega in transparentnega podpornega okolja. Ukrepi podpornega okolja so razdeljeni v podporo delovanja sistema Vse na enem mestu (VEM), vavčerskemu svetovanju in usposabljanju, Evro info centrom (EIC) in posebnim ciljnim skupinam (ženske, podjetniki na podeželju, socialno podjetništvo).
- 2. Znanje za gospodarstvo:** ukrepi so namenjeni krepitvi notranjih sposobnosti podjetij za intenzivnejši, na znanju temelječ razvoj, predvsem na področju tehnologij. To bo omogočilo gospodarstvu obvladovanje vse hitrejšega tehnološkega napredka kot glavnega elementa pri povečevanju konkurenčnosti v globalnem prostoru. Ukrepi so usmerjeni tudi v krepitev človeških virov za potrebe gospodarstva, predvsem vrhunsko izobraženih kadrov.
- 3. Razvoj in inovacije v gospodarstvu:** ukrepi so usmerjeni v pospešena vlaganja v R&R, gospodarsko infrastrukturo ter podporo inovacijam – vzpostavitev učinkovitega podpornega okolja in infrastrukture ter krepitev finančnih virov R&R in inovacije.
- 4. Spodbujanje malih in srednje velikih podjetij z lastniškimi in dolžniškimi viri:** ukrepi so usmerjeni v finančno podporo MSP z lastniškimi in dolžniškimi viri. Tvegani kapital se bo zagotavljal s pomočjo skladov tveganega kapitala, dolžniški vir pa predvsem v obliki kreditov, leasinga in garancij.

3. UPRAVLJANJE SLOVENSKEGA INOVACIJSKEGA SISTEMA

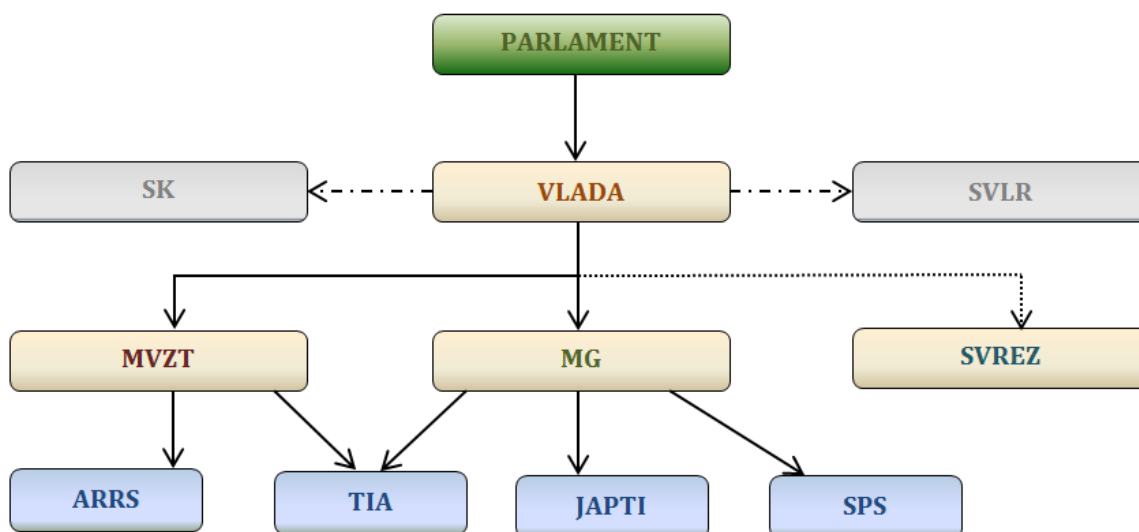
Slovenija je skozi vsa leta samostojnosti razvila dokaj zapleten sistem institucij za raziskave in razvoj ter izvajanje inovacijske politike, od tehnoloških parkov in centrov (1994), inkubatorjev (2003), grozdov (2001), tehnoloških mrež (2003), tehnoloških platform (2004), centrov odličnosti (2005), različnih informacijsko-poslovnih enot, kot so Center za malo gospodarstvo, Evro-Info-centri, regionalne razvojne agencije, Slovenski podjetniški sklad, itd.. Vse te institucije so bile ustanovljene z ambicijo, da se zagotovi čim bolj popolni regionalni/nacionalni inovacijski sistem. Glede na njihovo temeljno dejavnost jih lahko razdelimo v naslednje kategorije (Bučar et al. 2010, str. 116):

- **izvajalske/finančne agencije vlade:** ARRS, TIA, JAPTI, SPS;
- **podporne inštitucije:** tehnološki centri, tehnološke platforme, centri odličnosti, grozdi;
- **inštitucije za podporo tehnologijam/inovacijam/podjetništvu:** tehnološki parki, podjetniški in univerzitetni inkubatorji, uradi za prenos tehnologije, VEM-točke, regionalne razvojne agencije;
- **finančni posredniki:** skladi tveganega kapitala, združenja poslovnih angelov, itd;
- **interesna združenja:** Zbornica za trgovino in industrijo, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, itd.

Raziskovalna in inovacijska politika je v pristojnosti Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo (MVZT), Ministrstva za gospodarstvo (MG) in delno Službe vlade za razvoj in evropske zadeve (SVREZ) ter Službe vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko (SVLR). Ministrstvo za gospodarstvo usmerja uresničevanje svojega programa prek Javne agencije za podjetništvo in tuje investicije (JAPTI), Javne agencije za tehnološki razvoj (TIA) in Slovenskega podjetniškega sklada (SPS). MVZT je prenesel izvajanje večine ukrepov na agencijo TIA in Javno agencijo za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS). Področje pokrivata tudi dve svetovalni telesi Vlade RS, Svet za znanost in tehnologijo RS (SZT) in Svet za konkurenčnost (SK).

Usklajevanje raziskav in razvoja ter inovacij, kot tudi drugih politik, ki vplivajo na gospodarski razvoj, še posebej izvajanje Lizbonske strategije je v pristojnosti Sveta za konkurenčnost, ki ga je vlada imenovala v začetku leta 2008. Svet za konkurenčnost pomaga pri identifikaciji prioritet za slovensko znanosti in tehnološki razvoj z združevanjem akterjev javnih raziskovalnih organizacij in poslovnim sektorjem (Bučar et al. 2010, str. 71).

Slika : Slovenski sistem upravljanja inovacijskega sistema

Legenda:

- delna pristojnost za raziskovalno in inovacijsko politiko
 _____ pristojnost za raziskovalno in inovacijsko politiko
- vlada
 izvrševalne institucije
 svetovalna telesa

3.1. Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo (MVZT)

MVZT je odgovorno za oblikovanje usmeritev in politik preko priprave programov in resolucij za raziskave, razvoj, inovacije, inovacijsko strategijo Slovenije itd. Glavne naloge na področju inoviranja so horizontalna podpora R&R projektov za MSP, tehnološki programi, infrastruktura za R&R razvoj človeških virov in spodbujanje sodelovanje gospodarstva pri mednarodnih projektih EUREKA (MVZT 2011).

V okviru MVZT delujeta še ostala pomembna organa, ki prav tako vplivata na inovacijsko sposobnost države, raziskave in razvoj:

- **Direktorat za znanost in tehnologijo**, ki oblikuje strokovne podlage za sprejemanje političnih dokumentov na področju raziskovalne politike in politike tehnološkega razvoja ter inovativnosti. Pripravlja zakonske in podzakonske predpise na teh področjih. Vzpostavlja in izgrajuje sistem za celovito analiziranje in spremljanje stanja ter razvoja raziskovalne in inovacijske dejavnosti, razvija nove instrumente za izvajanje strateških ciljev na področju raziskovanja in inovacij ter načrtuje potrebni obseg finančnih sredstev za financiranje teh dejavnosti (MVZT 2011).
- **Svet za znanost in tehnologijo RS (SZT):**
 - predlaga Vladi RS izhodišča in usmeritve Nacionalnega raziskovalnega in razvojnega programa;
 - predlaga izhodišča in usmeritve za politiko uresničevanja Nacionalnega raziskovalnega in razvojnega programa v tekočem letu;
 - spremlja rezultate in učinke delovanja na področju raziskovalne dejavnosti, ocenjuje uresničevanje Nacionalnega raziskovalnega in razvojnega programa ter spremlja razvoj raziskovalne in razvojne dejavnosti;
 - itd.

Večino izvajanja ukrepov je MVZT prenesel na:

- a) Javno agencijo za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS) in
- b) Javno agencijo za tehnološki razvoj Republike Slovenije (TIA).

3.1.1. Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS)

ARRS opravlja strokovne, razvojne in izvršilne naloge v zvezi z izvajanjem sprejetega Nacionalnega raziskovalnega in razvojnega programa in druge naloge pospeševanja raziskovalne dejavnosti, skladno z namenom ustanovitve.

ARRS opravlja naslednje naloge (ARRS 2011):

- nadzira relevantnost, inovativnost, učinkovitost, kakovost delovanja, konkurenčnost in strokovnost dela pravnih in fizičnih oseb, katerim dodeljuje finančna sredstva ali druge oblike spodbud;
- odloča o izbiri raziskovalnih in infrastrukturnih programov, ki predstavljajo javno službo na področju raziskovalne dejavnosti in zagotavlja njihovo financiranje;

- skrbi za izvedbo programa mladih raziskovalcev in drugih programov ter projektov, ki jih agencija izvaja v skladu z Nacionalnim raziskovalnim in razvojnim programom in letno politiko ministrstva, pristojnega za znanost;
- spodbuja mednarodno sodelovanje ter sofinancira in izvaja sprejete obveznosti v okviru mednarodnih sporazumov, memorandumov in protokolov, ki jih je sklenila Republika Slovenija;
- vodi zbirke podatkov, določene z zakonom o raziskovalni in razvojni dejavnosti in drugimi predpisi;
- skrbi za pridobivanje dodatnih sredstev za izvajanje Nacionalnega raziskovalnega in razvojnega programa;
- spremlja in analizira izvajanje raziskovalne in razvojne dejavnosti;
- sodeluje pri načrtovanju nacionalne raziskovalne in razvojne politike;
- spodbuja povezovanje javnih raziskovalnih organizacij z uporabniki;
- itd.

3.1.2. Javna agencija za tehnološki razvoj Republike Slovenije (TIA)

TIA opravlja strokovne, razvojne in izvršilne naloge na področju pospeševanja tehnološkega razvoja in inovativnosti, v skladu s sprejetim nacionalnim raziskovalnim in razvojnim programom in drugimi nacionalnimi programi na področju tehnološkega razvoja in inovativnosti.

TIA opravlja naslednje naloge (TIA 2011):

- izvaja programe in ukrepe za spodbujanje konkurenčnosti in tehnološkega razvoja v okviru Nacionalnega raziskovalnega in razvojnega programa ter politike ministrstva, pristojnega za tehnologijo;
- planira, usmerja in financira aktivnosti za: promocijo inovativnosti in pospeševanje raziskovalne in razvojne dejavnosti ter prenos znanja;
- zagotavlja svetovanje, strokovno podporo nosilcem projektov za razvoj izdelkov, proizvodnih procesov in storitev pri pridobivanju informacij in finančnih virov;
- spodbuja mednarodno sodelovanje, prenos in uporabo mednarodnega tehnološkega znanja;
- spodbuja povezovanje in prenos znanja med institucijami znanja in gospodarstvom;
- spremlja izvajanje programov in ukrepov, vrednoti učinke razvojne politike in vlaganj v raziskovalno ter razvojno dejavnost za povečanje konkurenčnosti gospodarstva;
- skrbi za pridobivanje dodatnih sredstev za izvajanje Nacionalnega raziskovalnega in razvojnega programa;
- sodeluje pri načrtovanju nacionalne tehnološko razvojne in inovacijske politike;
- itd.

Vizija TIA je, da postane osrednja institucija za podporo tehnološkemu razvoju in inovativnosti v Sloveniji. Slovenskim podjetjem želi nuditi celotno paleto storitev na tem področju: financiranje (nepovratno in povratno), svetovanje ter povezovanje v domače in mednarodne inovacijske mreže.

Osnovno poslanstvo TIA je, da s finančnimi spodbudami in drugimi ukrepi poveže gospodarske in raziskovalne potencialne Slovenije za skupen dvig tehnološke razvitosti in inovativnosti države v smeri intenzivnega in trajnostnega gospodarskega razvoja ter višje gospodarske rasti.

V naslednji letih želi TIA prispevati k podpori inovacijskega okolja in sicer kot platforma za povezovanje različnih podpornih institucij in programov za doseganje večjih sinergij. V okviru tega želi razviti kompetence in nove storitve na področju komercializacije R&R; razvoj znanja, kadrov in kompetenc za prenos znanja na trg. Med drugim želi sodelovati pri sooblikovanju inovacijske politike v smislu (TIA 2011, str. 8):

- evalvacije in vrednotenje projektov ter redno spremljanje učinkov programov – strokovne podlage, primerjalne študije;
- kot mesto povezovanja in javno-zasebnega dialoga med vsemi deležniki v inovacijskem sistemu; in
- promocije in ustvarjanja inovacijske klime.

3.2. Ministrstvo za gospodarstvo (MG)

MG pripravlja politiko in izvaja ukrepe za promocijo podjetništva, razvoja malih in srednje velikih podjetij ter spodbujanje tehnološkega razvoja in inovativnosti (podpora tehnološkemu centru in univerzitetnim inkubatorjem, vavčerski programi v okviru JAPTI, finančna pomoč MSP v okviru SPS, podpora pri internacionalizaciji podjetij, itd.). Vizija ministrstva je usmerjena k podpori nadaljnje krepitve mednarodne konkurenčnosti slovenskih podjetij in ofenzivno spreminjanje strukture slovenskega gospodarstva v strukturo, ki bo čim bolj prilagojena zahtevam globalne ekonomije.

V okviru **Direktorata za podjetništvo in konkurenčnost** (MG 2011):

- promovira podjetništvo in izobraževanje za podjetništvo;
- spodbuja podjetništvo med posebnimi ciljnim skupinami;
- spodbuja raziskovalno razvojne dejavnosti v podjetjih;
- spodbuja tehnološke investicije;
- spodbuja ustanavljanje in delovanje inovativnih skupin;
- omogoča zagonska sredstva za novonastala inovativna podjetja;
- itd.

MG pri uresničevanju in udeležanju izvajanju programov pomagajo (MG 2011):

- a)** Javna agencija za podjetništvo in tuje investicije (JAPTI);
- b)** Slovenski podjetniški sklad (SPS); in
- c)** Javna agencija za tehnološki razvoj (TIA).

3.2.1. Javna agencija za podjetništvo in tuje investicije (JAPTI)

JAPTI je ključna razvojno implementacijska nacionalna agencija za izvajanje razvojne politike na področju razvoja podjetništva in konkurenčnosti v Sloveniji ter za izvajanje programov s področja spodbujanja tujih neposrednih investicij in internacionalizacije.

JAPTI se je oblikovala leta 2005 na podlagi sklepa vlade o preoblikovanju tedanjega Pospeševalnega centra za malo gospodarstvo. S 1. januarjem 2006 pa se je k agenciji pripojila Agencija za gospodarsko promocijo in tuje investicije.

Agencija je zadolžena za kakovostno podporo mikro, malim in srednje velikim podjetjem, katerim omogoča dostop do pravočasnih in kakovostnih informacij, svetovanja, usposabljanja in finančnih virov, kar naj bi v prihodnje dodatno prispevalo k pospešeni globalizaciji slovenskega podjetništva.

Kot izvajalska institucija Ministrstva za gospodarstvo JAPTI svoje aktivnosti izvaja v okviru dveh sektorjev, in sicer v sektorju za podjetništvo ter sektorju za pospeševanje tujih neposrednih investicij, internacionalizacijo in predstavništva slovenskega gospodarstva v tujini.

JAPTI deluje z namenom:

- ustvarjanja konkurenčnega gospodarstva in inovativnega okolja;
- delovanja na področju podjetništva in podjetniškega okolja;
- privabljanja tujih neposrednih investicij;
- pospeševanja internacionalizacije slovenskih podjetij;
- razvoja in pospeševanja finančnega okolja;
- razvoja partnerstva med akademsko in gospodarsko sfero, znanja za gospodarstvo; in
- zagotavljanja informacij, znanja in virov financiranja za podjetja.

Osnovno poslanstvo JAPTI je dvig podjetniške kulture, vzpostavitev učinkovitega podpornega sistema za dostop do informacij in svetovalnih storitev za podjetnike, spodbujanje konkurenčnosti in inovativnosti, pomoč slovenskim podjetjem pri prodoru na tuje trge, širitev mreže slovenskih poslovnih klubov v tujini in vzpostavitev prijaznejšega administrativnega in poslovnega okolja za tuje investicije.

Dejavnosti JAPTI izhajajo iz predpostavke, da podjetniki za uspešen razvoj potrebujejo pomoč pri dostopu do: informacij in svetovalnih storitev, trga, kakovostnih sodelavcev, različnih oblik financiranja, prostora ter pri krajšanju upravnih in drugih postopkov pri ustanavljanju podjetij in širitvi poslovanja.

3.2.2. Slovenski podjetniški sklad (SPS)

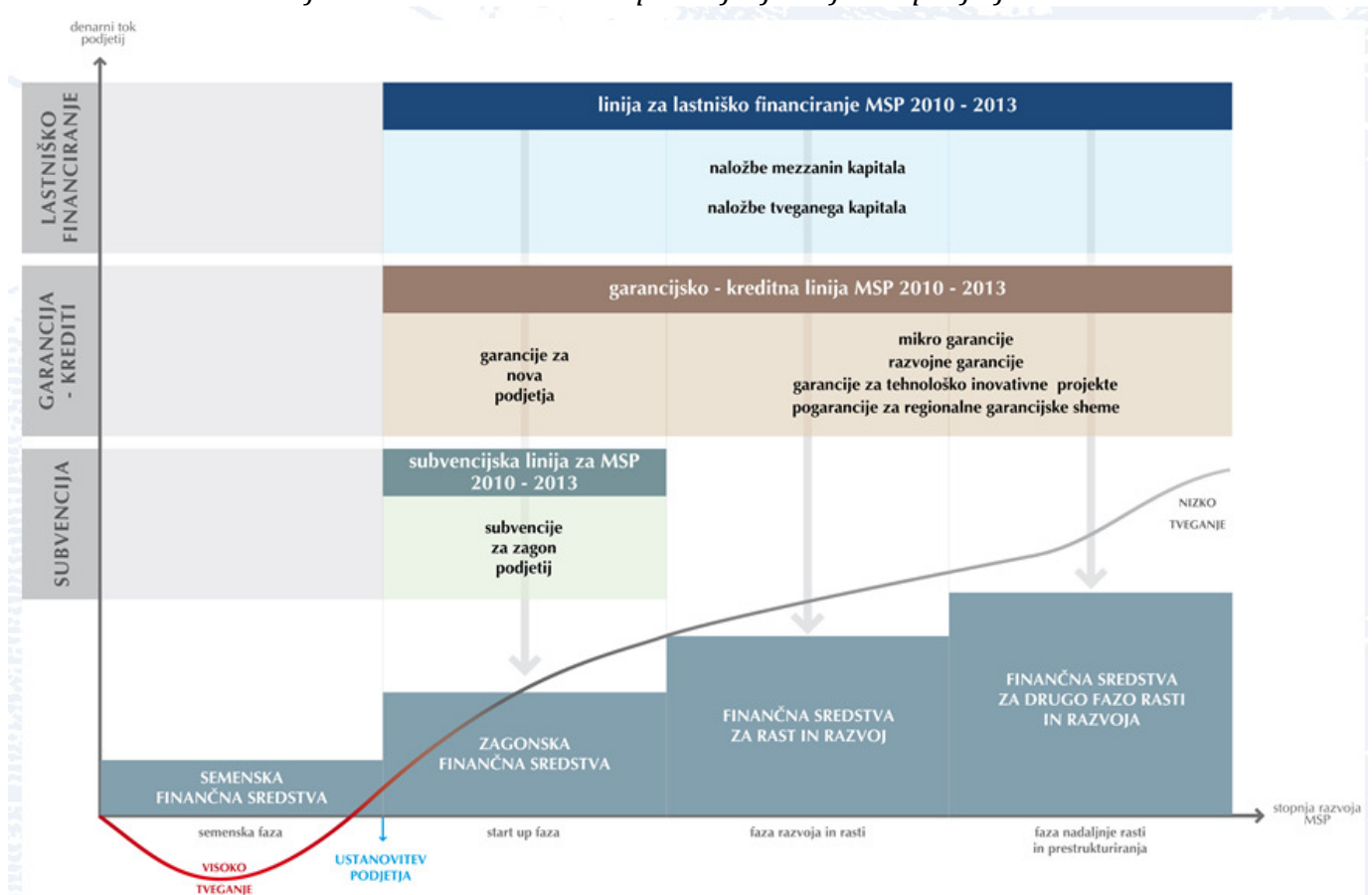
SPS je javna finančna institucija, ustanovljena z namenom izboljšanja dostopa do finančnih sredstev za različne razvojno - poslovne projekte mikro, malih in srednje velikih podjetij, vključno s finančnimi sredstvi za zagon podjetij in mikrofinanciranje v RS.

Javni sklad Republike Slovenije za podjetništvo razvija in izvaja storitve ter finančne spodbude v skladu s programom ukrepov na naslednjih področjih:

- zagotavljanje storitev in začetnega kapitala za hitrejše nastajanje in zagon novih podjetij z neposrednimi spodbudami za začetno financiranje podjetniških projektov v fazi nastajanja in zagon podjetij;
- zagotavljanje ugodnejših virov financiranja za razvojne naložbe podjetij s subvencijami, ugodnimi kreditnimi viri in garancijami za najete kredite;
- spodbujanje zasebnih vlaganj in financiranje podjetniških projektov v vseh fazah razvoja z lastniškim kapitalom, z zagotavljanjem ugodnih kreditnih virov in garancij za investitorje.

Pri ponudbi ugodnih finančnih sredstev želi Sklad zagotoviti, da so državne pomoči razporejene po vseh življenjskih fazah razvojnega cikla podjetij tako od semensko-zagonske faze kot do faze nadaljnje rasti in razvoja (kar prikazuje Slika 6).

Slika : Ponudba finančnih sredstev SPS-a po življenjskih fazah podjetja

Vir: SPS

SPS vsako leto razpisuje državne pomoči za razvojno-širitvene investicije za MSP, pri tem pa tesno sodeluje z ostalimi domačimi in mednarodnimi finančnimi institucijami kot so poslovne banke, SID banka, Evropski investicijski sklad in Evropsko združenje garancijskih shem.

3.3. Služba vlade za razvoj in evropske zadeve (SVREZ)

SVREZ usklajuje in spremlja izvajanje strategije razvoja Slovenije, gospodarskih in socialnih reform ter Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023. SVREZ usklajuje tudi pripravo programov za uresničevanje ciljev strategije Evropa 2020 v Sloveniji.

SVREZ opravlja naslednje naloge:

- usklajuje in spremlja izvajanje strategije razvoja Slovenije ter gospodarskih in socialnih reform;
- spremlja in usklajuje izvajanje Resolucije o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007–2023;
- usklajuje pripravo programov za uresničevanje ciljev strategije za rast in delovna mesta v Sloveniji in z institucijami Evropske unije;
- v sodelovanju s pristojnimi ministrstvi in vladnimi službami načrtuje in usklajuje stališča Republike Slovenije na področju sodelovanja z OECD;
- usmerja programski okvir za delovanje Slovenske izvozne in razvojne banke (SID banka) v sodelovanju s pristojnimi ministrstvi in vladnimi službami;
- izvaja naloge, povezane z instrumenti predpristopne pomoči Evropske unije in drugimi oblikami pomoči;
- sodeluje pri izvajanju mednarodnega razvojnega sodelovanja; in
- opravlja druge naloge v skladu predpisi in sklepi vlade.

3.4. Služba vlade za lokalno samoupravo in regionalno politiko (SVLR)

SVLR preko delovnega področja - Področje regionalnega razvoja (SVLR 2011):

- usklajuje aktivnosti za izvajanje Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja in politike regionalnega razvoja ter opravlja naloge splošnega upravljanja neposrednih regionalnih spodbud in državnega razvojnega programa;
- usmerja politiko in spremlja izvajanje programa dela subjektov regionalnega razvoja in Javnega sklada Republike Slovenije za regionalni razvoj in ohranjanje poseljenosti slovenskega podeželja;
- zagotavlja strokovno podporo delovanju Sveta za strukturno politiko, Sveta za trajnostni razvoj in Razvojno poslovnega sveta za Slovence iz sveta, in
- izvaja naloge na področju medregionalnega meddržavnega razvojnega sodelovanja, še posebej čezmejnega razvojnega povezovanja, oblikovanja evroregij ter poslovnega in znanstveno raziskovalnega sodelovanja s Slovenci iz sveta.

SVLR skrbi za regionalno politiko, ki si prizadeva biti prisotna na celotnem območju države, še posebej aktivno pa na prednostnih območjih: v regijah z najnižjo stopnjo razvitosti, v občinah s posebnimi razvojnimi problemi, v obmejnih območjih in na območjih, kjer živita madžarska in italijanska narodna skupnost ter romska etnična skupnost.

SVLR uresničuje Vizijo regionalnega razvoja do leta 2013, ki je skladen razvoj z uravnoteženimi gospodarskimi, socialnimi in okoljskimi vidiki v vseh slovenskih regijah. Vizija stremi k trajnostnemu razvoju v najširšem pomenu, ki optimalno izrablja vse regionalne potenciale, pri tem pa ne zmanjšuje virov in možnosti razvoja prihodnjih generacij (SVLR 2011a).

4. RAZISKOVALNA IN INOVACIJSKA STRATEGIJA SLOVENIJE

Zaradi vse večjih zahtev po prilagoditvi sodobnim gospodarskima razmeram, ki na prvo mesto postavljajo potrebo po inovacijah in raziskovalni dejavnosti, je tudi vlada RS sprejela akcijski načrt – *Resolucijo o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije (RISS)*, s čimer bo celovito poskrbljeno za razvojne, inovacijske in raziskovalne dejavnosti.

RISS je programski dokument za doseganje družbenih ciljev; predvsem izboljšani življenjski standard za prebivalce in dvig kakovosti življenja. Njuna uresničitev je povezana z vzpostavitvijo sodobnega raziskovalnega in inovacijskega sistema, ki bo prispeval k povečanemu znanju in vedenju o družbi, omogočal dvig dodane vrednosti na zaposlenega ter zagotavljal kakovostna delovna mesta in bivanjsko okolje. RISS temelji na Strategiji razvoja Slovenije in dokumentu Evropa 2020 in se smiselno navezuje na Nacionalni program razvoja visokega šolstva 2011–2020 (NPVŠ), s katerim se povezuje v t.i. »trikotnik znanja«, ki je v središču strateškega premisleka o nadaljnjem razvoju slovenske in globalne družbe (RISS 2011).

Z RISS si vlada prizadeva k uresnitvi naslednjih ciljev:

- vzpostavitev učinkovitega sistema upravljanja raziskovalnega in inovacijskega sistema;
- razvoj javnih raziskovalnih organizacij, ki bodo prispevale k izgradnji uspešnega raziskovalnega in inovacijskega sistema;
- kakovostne raziskave v javnem sektorju;
- boljši pretok znanja;
- več raziskovalcev;
- izboljšanje mednarodnega sodelovanja;
- izgradnja zmogljivosti v podporo raziskavam in inovacijam;
- večja razvitost človeških virov;
- izboljšanje sistema javnega financiranja raziskav in inovacij;
- večja specializacija;
- vzpostavitev celovite in kakovostne mreže podpornih institucij;
- povečanje zasebnih vlaganj v RR;
- povečanje priliva novih inovativnih podjetij in hitrejša rast inovativnih podjetij;
- okrepitev inovacijske sposobnosti podjetij ter tako povečanje deleža in hitrosti uvajanja novih produktov in storitev z višjo dodano vrednostjo v gospodarstvu;
- informacijska infrastruktura v podporo inovacijskemu sistemu;
- promocija znanosti in inovativnosti v družbi ter izobraževanju;
- itd.

V celotnem dokumentu je za gospodarstvo s poudarkom na MSP še posebno pomemben inovacijski del, kjer je velik poudarek dan vključevanju MSP v inovacijski sistem, prav tako pa so tudi predvideni instrumenti za uspešno pomoč MPS pri krepitvi inovacijskih potencialov in rasti.

5. RAZPISI IN PRODUKTI NA PODROČJU INOVATIVNOSTI IN SPODBUJANJA R&R AKTIVNOSTI

Za uresničevanje ciljev gospodarstva in EU, so v pomoč tudi javni razpisi, ki pokrivajo različna področja, med drugim tudi podjetništvo, konkurenčnost, R&R ter inovacije.

5.1. Razpisi obravnavanih podpornih institucij za področje inovativnosti

MINISTRSTVO ZA VISOKO ŠOLSTVO, ZNANOST IN TEHNOLOGIJO

a) Javni razpis za dodeljevanje spodbud v okviru iniciative EUREKA za leto 2011

Namen: sofinanciranje slovenskega dela mednarodnih raziskovalnih in razvojnih projektov za projekte, ki so potrjeni na zasedanjih programa Eureka. Predmet sofinanciranja so raziskovalno razvojni projekti v podjetjih in RR organizacijah za pridobivanje novih znanj ter za nove, spremenjene in izboljšane proizvode, postopke ali storitve, s sofinanciranjem stroškov za industrijske raziskave za podjetja in RR organizacije.

Upravičeni stroški:

- stroški osebja;
- stroški instrumentov in opreme v obsegu in za obdobje uporabe v raziskovalnem projektu;
- stroški stavb in zemljišča v obsegu in za obdobje, kot se uporablja za raziskovalni projekt;
- stroški pogodbenih raziskav, tehnično znanje in patenti;
- dodatni režijski stroški;
- drugi operativni stroški.

Intenzivnost sofinanciranja: v višini do 50 %

Prijavitelji: velika podjetja, srednje velika podjetja, mala podjetja, samostojni podjetniki, raziskovalne institucije.

Razpisna sredstva: 2.500.000,00 EUR

Status razpisa: zaprt

b) Javni razpis za podporo malim in srednje velikim podjetjem, ki izvajajo raziskave in razvoj

Namen: V okviru programa EUROSTRAS, v okviru iniciative EUREKA (sofinanciranje slovenskega dela mednarodnih raziskovalnih in razvojnih projektov za projekte, ki so potrjeni na mednarodnem ocenjevanju Eurostars. Za podjetja (registrirana po ZGD-1) in raziskovalno razvojne institucije) storitve, s sofinanciranjem stroškov za industrijske raziskave) za podjetja in RR organizacije.

Upravičeni stroški:

- stroški osebja;
- stroški instrumentov in opreme v obsegu in za obdobje uporabe v raziskovalnem projektu;
- stroški stavb in zemljišča v obsegu in za obdobje, kot se uporablja za raziskovalni projekt;
- stroški pogodbenih raziskav, tehnično znanje in patenti;
- dodatni režijski stroški in drugi operativni stroški.

Intenzivnost sofinanciranja: v višini do 50 %

Prijavitelji: velika podjetja, srednje velika podjetja, mala podjetja , samostojni podjetniki, raziskovalne institucije.

Razpisna sredstva: 500.000,00 EUR

Status razpisa: zaprt

SLOVENSKI PODJETNIŠKI SKLAD

a) Javni razpis za kapitalske naložbe RS v zasebne družbe tveganega kapitala (DTK)

Upravičeni stroški in ostali pogoji razpisa: Upravičeni stroški so kapitalske naložbe Republike Slovenije v zasebne DTK. Zasebna DTK, ki bo kandidirala za pridobitev kapitalske naložbe Republike Slovenije, pa lahko pridobljena sredstva nameni samo za izvedbo:

- a) naložb tveganega kapitala v ciljna MSP,
- b) naložb navideznega lastniškega kapitala (mezzanin naložb) v ciljna MSP,
- c) plačila upravljaljske provizije, ki vključuje pokrivanje stroškov poslovanja DTK.

Prijavitelji: velika podjetja, srednje velika podjetja, mala podjetja, samostojni podjetniki, raziskovalne institucije.

Razpisna sredstva: 58.377.405,00 EUR

Status razpisa: aktiven

b) Garancije Sklada za bančne kredite s subvencijo obrestne mere (60 do 80% garancije izdanega kredita) - P1B 2010

Namen razpisa:

- razvojne garancije;
- mikrogarancije;
- garancije za nova podjetja.

Razpisna sredstva: 39.200.000,00 EUR

Status razpisa: zaprt

c) Instrumenti lastniškega financiranja (naložbe tveganega in mezzanin kapitala preko DTK) - LF 2010

Namen razpisa: Privatne družbe tveganega kapitala lahko kandidirajo za pridobitev javnih sredstev, ki jih bodo lahko inovativna ter perspektivna mala in srednje velika podjetja uporabila za lastniške naložbe in jim s tem zagotovila ustrezne vire financiranja rasti in razvoja.

Razpisna sredstva: 33.998.495,66 EUR

Status razpisa: aktiven

d) Garancije Sklada za bančne kredite s subvencijo obrestne mere (60 do 80% garancije izdanega kredita) - P1 2011

Namen razpisa:

- razvojne garancije;
- mikrogarancije;
- garancije za nova podjetja.

Razpisna sredstva: 39.213.051,91 EUR

Status razpisa: zaprt

e) Garancije Sklada za bančne kredite (60 do 80% garancije izdanega kredita) - P1B 2011

Namen razpisa:

- razvojne garancije;
- mikrogarancije;
- garancije za nova podjetja.

Razpisna sredstva: 18.917.905,35EUR

Status razpisa: aktiven

f) Garancije Sklada za ugodne bančne kredite za tehnološko inovativne projekte - P1 TIP 2011

Namen razpisa: Garancije za tehnološko inovativne projekte.

Razpisna sredstva: 65.400.000,00 EUR

Status razpisa: aktiven

g) Pogarancije za regionalne garancijske sheme - P3 2011

Namen razpisa: Spodbujanje investicijskih vlaganj MSP na regionalni ravni, kjer se podjetja prijavijo za garancijo s pogarancijo Sklada pri sodelujočih izvajalskih institucijah regionalnih garancijskih shem

Razpisna sredstva: 1.000.000,00 EUR

Status razpisa: aktiven

h) Subvencije za zagon podjetij v tehnoloških parkih in inkubatorjih - P2 2011

Namen razpisa: Spodbujanje podjetij za ustanovitev in zagon nastajajočih podjetij v subjektih inovativnega okolja, ki niso registrirana več kot 18 mesecev.

Razpisna sredstva: 4.100.000,00 EUR

Status razpisa: zaprt

JAVNA AGENCIJA RS ZA PODJETNIŠTVO IN TUJE INVESTICIJE - JAPTI

a) Javni razpis »Inovacijski vavčer«

Upravičeni stroški: Upravičeni stroški pri pripravi in izvajanju projekta podjetja:

1. kjer bo končni rezultat oddana vloga za pridobitev zaščite pravice industrijske lastnine v obliki modela ali znamke, so:

- stroški svetovalnih storitev zunanjih svetovalcev pri pripravi in izvajanju podjetja,
- stroški svetovalnih storitev znanjih svetovalcev pri pripravi priročnika za uporabo nove ali prenovljene CGP podjetja ali proizvoda/storitve podjetja v tiskani ali elektronski obliki, kot dodatnim rezultatom podjetja.

2. kjer bo končni rezultat oddana vloga za pridobitev zaščite pravice industrijske lastnine v obliki patenta, so:

- industrijske raziskave:
- stroški svetovanja in drugih storitev, ki se uporabljajo izključno za raziskovalno dejavnost, med katere spadajo po tem javnem razpisu tudi stroški mednarodne poizvedbe in stroški mednarodnega predhodnega preizkusa.

Razpisna sredstva: 1.500.000,00 EUR

Status razpisa: zaprt

b) Javni poziv za vpis in podaljšanje vpisa v evidenco subjektov inovativnega okolja za leto 2011

Predmet javnega razpisa: Predmet javnega poziva je vpis in podaljšanje vpisa v evidenco subjektov inovativnega okolja, ki jo vodi Javna agencija Republike Slovenije za podjetništvo in tuje investicije (JAPTI) v skladu s Pravilnikom o vodenju evidence subjektov inovativnega okolja. Subjekti inovativnega okolja so univerzitetni inkubatorji, podjetniški inkubatorji in tehnološki parki in so natančneje določeni v 3. členu Pravilnika.

Evidenca je sestavljena iz evidence A in B in pomeni evidenco vseh subjektov, ki so ustanovljeni v skladu z Zakonom o podpornem okolju za podjetništvo in izpolnjujejo pogoje v skladu s Pravilnikom.

Razpisna sredstva: 1.500.000,00 EUR

Status razpisa: Javni poziv je odprt od 3.5.2011 do 30.11.2011.

c) Javni razpis »Procesni vavčer 2011/2012«

Predmet javnega razpisa: Predmet javnega razpisa je sofinanciranje stroškov zunanjih strokovnjakov v zvezi z uvajanjem izboljšav poslovnih procesov v podjetjih in stroškov kotizacij za usposabljanja zaposlenih, ki so člani projektne skupine, na področju metodologij za uvajanje izboljšav poslovnih procesov v podjetjih

Status razpisa: Javni razpis bo odprt do porabe sredstev oz. ne dlje kot do 29.11.2011.

d) Javni razpis "Mentorski vavčer 2011"

Predmet javnega razpisa: Predmet javnega razpisa je sofinanciranje upravičenih stroškov, ki bodo podjetjem nastali iz naslova poslovnega mentorstva po tem javnem razpisu.

Upravičeni stroški: Upravičeni stroški so stroški svetovalnih storitev poslovnih mentorjev.

Upoštevajo se le tisti upravičeni stroški, ki bodo nastali v roku od dneva oddaje vloge na ta javni razpis in največ do 15.09.2012. Pri tem mora podjetje upoštevati, da se mora poslovno mentorstvo izvesti v obliki rednih skupnih aktivnosti podjetnika in poslovnega mentorja vsaj 1 x tedensko, v strnjeni izvedbi brez prekinitev najmanj 12 celih mesecev in ne dlje kot do 15.9.2012.

Davek na dodano vrednost (DDV) ni upravičen strošek. Poleg tega upravičen strošek niso svetovalne storitve, ki se uporabljajo nepretrgano, trajno, občasno ali periodično, ali pa so povezane z običajnimi obratovalnimi stroški podjetja.

Status razpisa: zaprt

e) Javni razpis za spodbujanje tujih neposrednih investicij v letih 2010 in 2011

Namen javnega razpisa: je privabljanje tujih investorjev k investiranju na območju Republike Slovenije, katerih investicije bodo:

- v skladu s ponudbo na trgu dela v Republiki Sloveniji zagotavljale nova delovna mesta, in sicer predvsem v panogah z višjo dodano vrednostjo;
- prispevale k prenosu znanja in tehnologij in k sodelovanju znanstveno-raziskovalnih podjetij in ustanov na območju Republike Slovenije s tujimi investitorji;
- prispevale k skladnejšemu regionalnemu razvoju;
- prispevale k povečanju sinergijskih učinkov povezovanja tujih investorjev s slovenskimi podjetji, predvsem na področju dobav tujim investitorjem in izmenjave znanj in tehnologij.

Višina razpisanih sredstev: Skupna višina razpisanih sredstev za leti 2010 in 2011 je 14.496.470,00 EUR in sicer v letu 2010 znaša 6.496.470,00 EUR, v letu 2011 pa 8.000.000,00 EUR.

Status razpisa: Javni razpis je odprt do 9.9.2011 oziroma do porabe predvidenih proračunskih sredstev.

TEHNOLOŠKA AGENCIJA SLOVENIJE TIA

a) Javni razpis v podporo nacionalnemu sistemu inovacij

Namen: Namen javnega razpisa je, s sofinanciranjem podpornega okolja za dejavne na področju tehnološkega razvoja in inovacij, povečati gospodarsko uspešno inovacijsko dejavnost v zasebnem sektorju, ki je temeljna za rast in razvoj celotne družbe na osnovi tehnološko zahtevnejših izdelkov z višjo dodano vrednostjo.

Upravičeni stroški in ostali pogoji razpisa:

- stroški osebja
- stroški povezani z zaščito
- intelektualne lastnine
- stroški zunanjih izvajalcev
- drugi stroški (režijski, materialni)

Razpisna sredstva: 1.000.000,00 EUR

Status razpisa: zaprt

b) Mladi raziskovalci iz gospodarstva – generacija 2011 (MR-11) javni razpis v podporo nacionalnemu sistemu inovacij

Namen: Sofinanciranje stroškov, povezanih z raziskovalnim delom mladih raziskovalcev in raziskovalk iz gospodarstva do pridobitve naslova doktor znanosti. Javni razpis je namenjen za gospodarske družbe, samostojne podjetnike in tehnološke centre ter mlade podiplomske študente, ki si med neposrednim študijem do pridobitve znanstvenega naslova doktor znanosti s temeljnim raziskovalnim delom za potrebe gospodarstva želijo pridobiti kakovostne izkušnje, s katerimi se lahko po končanem študiju suvereno soočijo z izzivi v gospodarstvu..

Upravičeni stroški in ostali pogoji razpisa:

- prva bruto plača mladega raziskovalca,
- mentorski dodatek in materialni ter nematerialni stroški, ki vključujejo:
 - a) materialne stroške:
 - stroške materiala,
 - stroške storitev zunanjih izvajalcev,
 - potne stroške službenih poti mladega raziskovalca.
 - b) investicijsko vzdrževanje:
 - stroške amortizacije instrumentov, strojev, naprav in opreme.

Razpisna sredstva: 20.000.000,00 EUR

Status razpisa: zaprt

c) Javni razpis za spodbujanje procesa prenosa znanja - VALOR

Namen: pospešiti prenos znanja in raziskovalnih rezultatov iz univerz in javnih raziskovalnih zavodov ter spodbujati razvoj mladih podjetij, ki bodo v prihodnosti element uspešne komercializacije znanja. Namen javnega razpisa je tudi spodbujanje zaposlovanja visoko usposobljene delovne sile, rasti in razvoja podjetij, spodbujanje razvoja novih poslovnih modelov v podjetjih ter spodbujanje prenosa pravic intelektualne lastnine iz univerz in javnih raziskovalnih zavodov v zasebne gospodarske družbe in hkrati spodbujanje trajnega sodelovanja med navedenimi subjekti.

Upravičeni stroški in ostali pogoji razpisa:

- dodatni režijski stroški
- drugi operativni stroški
- stroški osebja
- stroški zunanjih izvajalcev

Razpisna sredstva: 1.000.000,00 EUR

Status razpisa: zaprt

d) Neposredne spodbude za skupne razvojno-investicijske projekte – projekti 2008, 2009 « v okviru: Operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007 – 2013

Namen javnega razpisa je spodbujanje podjetij k pospešenim vlaganjem lastnih sredstev v razvojno dejavnost v smeri tehnološkega razvoja in inovativnosti za krepitev svojega konkurenčnega položaja na evropskih in tujih trgih ter k medsebojnemu povezovanju in sodelovanju z raziskovalnimi skupinami.

Ministrstvo v okviru tega razpisa sofinancira skupne razvojno-investicijske projekte podjetij in sicer projekte, ki predstavljajo razvoj novega proizvoda in/ali storitve ali razvoj bistveno izboljšanega proizvoda in/ali storitve z višjo dodano vrednostjo. Rezultat projekta predstavljajo inovacijo za vsa sodelujoča podjetja, ki jo podjetja v skladu s svojim poslovnim interesom po potrebi tudi zaščitijo s pravicami intelektualne lastnine. V okviru skupnih razvojno-investicijskih projektov so v okviru tega projekta bile podprte razvojno-raziskovalne aktivnosti podjetij in z njimi povezane investicije v razvojno-raziskovalno opremo ter v visoko zahtevne tehnološke stroje in opremo, ki so nujni za uspešno izvedbo poskusne proizvodnje in sodelovanje podjetij z raziskovalnimi skupinami pri razvojno-raziskovalnih aktivnostih.

5.2. Drugi ukrepi za dvig inovativnosti in R&R

a) Akt za mala podjetja z namenom izboljšanja pogojev za rast in razvoj mikro, malih in srednje velikih podjetij (MSP)

Glede na podatke Akcijskega načrta za izvajanje Akta za mala podjetja z namenom izboljšanja pogojev za rast in razvoj mikro, malih in srednje velikih podjetij (MSP), za večanje konkurenčnosti in aktivnostmi za izboljševanje poslovnega okolja, so bili izvedeni naslednji ukrepi vezani na dvig inovacijske in R&R dejavnosti (MG 2011a, str. 3):

1. Spodbujanje inovativne in podjetniške miselnosti med mladimi: z uvedbo podjetništva v učnih programih, kot tudi v dopolnilnih programih k formalnemu izobraževanju. Uvedba tematike podjetništva ima posebni pomen v srednješolskem izobraževanju, zagotovitvi ustreznih učnih gradiv kot tudi ustreznega usposabljanja učiteljev in ne nazadnje povečanja sodelovanja s poslovno skupnostjo zaradi oblikovanja sistematičnih strategij za izobraževanje o podjetništvu na vseh ravneh.

Ministrstvo za gospodarstvo je preko JAPTI objavilo Javno naročilo za izvedbo celovitega programa spodbujanja ustvarjalnosti, inovativnosti in podjetnosti mladih z integracijo programa v aktivnosti lokalnih skupnosti v letih 2010, 2011 in 2012, katerega namen je predvsem v:

- izdelavi programa usposabljanja in izvedba programa usposabljanja s področja ustvarjalnosti, inovativnosti in podjetnosti za mlade;
- izdelavi programa usposabljanja in izvedba programa usposabljanja mentorjev za prenos ustvarjalnih, inovativnih in podjetniških vsebin na mlade, ter v

- izdelavi dolgoročnega in trajnostnega modela za usposabljanje mladih s področja ustvarjalnosti, inovativnosti in podjetnosti, ki bo preverjen v praksi preko celovitega izvajanja aktivnosti na nacionalnem nivoju in ki bo omogočal nadaljevanje aktivnosti tudi po preteku financiranja s strani financerja;
- vključitev modela in vsebin v formalno izobraževanje zaradi česar sta v strokovno skupino vključena tako predstavnik Ministrstva za gospodarstvo, kot Ministrstva za šolstvo in šport, ki je ključno za nadaljnjo obravnavo vsebin in spodbujanja podjetništva in inovativnosti na predšolskem nivoju kot tudi na nivoju osnovnih in srednjih šol.

2. Spodbujati razvoj, sposobnosti MSP na področju raziskav in inovacij: na primer s poenostavljenim dostopom do javne raziskovalne infrastrukture, uporabo storitev R&R, zaposlovanjem usposobljenih delavcev in usposabljanjem, kot to omogoča novi okvir Skupnosti za državno pomoč na področju raziskav, razvoja in inovacij.

Ministrstvo za gospodarstvo je v letu 2010 izvajalo naslednje javne razpise (MG 2011a, str. 15):

- Javni razpis za sofinanciranje zaposlitev raziskovalcev ob prehodu v podjetja z namenom povečati kakovost in praktično uporabnost znanstvenega in raziskovalno razvojnega dela, pretok znanja med znanstveno raziskovalno sfero ter gospodarstvom in spodbujanje sodelovanja med raziskovalnimi instituti, univerzami ter gospodarstvom s poudarkom na razvoju naravoslovno-tehničnih znanj v gospodarstvu.
- Sofinanciranje stroškov projektnih interdisciplinarnih skupin z namenom spodbuditi podjetja k vključevanju visoko kvalificiranih strokovnjakov za delo na razvojno raziskovalnih aktivnostih podjetja, glede na njihova strokovna znanja in/ali izobrazbeno strukturo. S subvencioniranjem razvojnih projektov podjetij, ki jih izvajajo interdisciplinarne skupine, želimo podpreti izgradnjo in dopolnjevanje kompetenc zaposlenih na področju razvoja, s poudarkom na razvoju in nadgradnji naravoslovno-tehničnih kompetenc v gospodarstvu.
- Spodbujanje mobilnosti visokokvalificiranega osebja z namenom povečati kakovost in praktično uporabnost znanstvenega in raziskovalno razvojnega dela, pretok znanja med znanstveno raziskovalno sfero ter gospodarstvom in spodbujanje sodelovanja med raziskovalnimi instituti, univerzami ter gospodarstvom, s poudarkom na razvoju naravoslovno-tehničnih znanj v gospodarstvu.
- Neposredne spodbude za skupno razvojno-investicijske projekte 2008 z namenom spodbujanja podjetij k pospešenim vlaganjem lastnih sredstev v razvojno dejavnost v smeri tehnološkega razvoja in inovativnosti, za krepitev svojega konkurenčnega položaja na evropskih in tujih trgih ter k medsebojnemu povezovanju in sodelovanju z raziskovalnimi skupinami.
- Neposredne spodbude za skupne razvojno-investicijske projekte – RIP 09 z namenom graditve skupnega razvojnega potenciala podjetij za razvoj novih produktov, s katerimi bodo podjetja konkurenčneje nastopala na trgih EU in tujih

trgih. Podprti bodo projekti skupine podjetij, ki se za namen izvedbe projekta povezujejo na podlagi skupne razvojne strategije.

- Neposredne spodbude za raziskovalno razvojne dejavnosti v podjetjih –2008 z namenom spodbujanja podjetij k pospešenim vlaganjem lastnih sredstev v razvojno dejavnost v smeri tehnološkega razvoja in inovativnosti, za krepitev svojega konkurenčnega položaja na slovenskem, evropskih in tujih trgih.

b) Strateški projekt v srednji Evropi

Ministrstvo za gospodarstvo se je skupaj s TIA prijavilo na poziv za Strateški projekte v srednji Evropi: Pospeševanje inovativnosti skozi sodobne koncepte grozdenja v podporo čez sektorskem povezovanju in reševanju sodobnih družbenih izzivov. Ključni namen je predvsem vzpostavitev novih razvojnih povezav in sodelovanje slovenskih podjetij s partnerji iz EU za doseganje globalne konkurenčnosti na osnovi razvojnih strateških projektov. Projekt bo trajal v obdobju 2011-2013.

c) Centri odličnosti in centri kompetenčnosti

Ministrstvo za visoko šolstvo znanost in tehnologijo je v letu 2010 na več načinov spodbujajo povezovanje podjetij in RR institucij. Centri odličnosti in centri kompetenčnosti še dodatno spodbujajo RR naravnane MSP in jih povezujejo za doseganje kritične mase potrebne za strateške preboje.

d) Tekmovanje Start:up Slovenija

Ministrstvo za gospodarstvo preko JAPTI sofinancira in soorganizira tekmovanje za naj-podjetniški načrt Start:up Slovenije, ki vsako leto svojo razglasitve naj podjetniške ideje objavi na poslovnem srečanju PODIM pod organizacijo Inštituta za raziskovanje podjetništva. Tekmovanje Start:up Slovenija je namenjeno celovitemu spodbujanju razvoja inovativne podjetniške aktivnosti in podjetniške kulture v Republiki Sloveniji. Temelji na procesu prepoznavanja inovativnih podjetniških idej, strokovni pomoči podjetnikom na Start:up delavnicah in Start:up šolah ter zagotavljanju pisnega strokovnega mnenja na posredovane poslovne načrte. Tekmovanje zaokrožajo izbor, promocija in nagrajevanje najboljših podjetniških idej, najboljše spisanih poslovnih načrtov in start-up podjetij.

e) Slovenski forum inovacij SFI

JAPTI je organizator SFI, kjer se vsako leto izbere inovativni potencial Slovenije, ki sprede nove poslovne mreže. Najboljše inovacije ocenjene s strani komisije se predstavijo na razstavi inovacij. Pomemben del dogodka je poslovno in tehnološko stičišče, kjer se inovatorjem in podjetnikom omogoči, da se srečajo z največjimi slovenskimi strokovnjaki z različnih poslovnih in tehničnih področij. Ambicija JAPTI je, da postane forum internacionalen in da privabi čim več investitorjev oz. kapitalskih vlagateljev (SFI 2011).

f) Točke VEM

Ministrstvo za gospodarstvo preko JAPTI financira izvajanje celovitih podpornih storitev med katerimi je tako promocija podjetništva in podjetniškega okolja kot konkretne aktivnosti, tudi preko mreže 31 vstopnih točk VEM, ki zagotavljajo kakovostne brezplačne in dostopne podporne storitve na lokalni ravni.

g) ITIME pospeševalnik

S pospeševalnikom želijo prispevati k pospešitvi nastajanja novih visokotehnoloških start-up podjetij v Sloveniji, razvoju novih izdelkov in storitev s potencialom visoke dodane vrednosti in pospešiti sodelovanje in prenos izkušenj med podjetniki, investitorji in korporacijami. Nosilec ITIME podjetniškega pospeševalnika je Microsoft innovation Center. Organizira ga Tovarna podjetmov v soorganizaciji Ljubljanskega univerzitetnega inkubatorja, investicijski partner je klub Poslovnih angelov Slovenije in infrastrukturni partner FMC Group. Javna partnerja projekta sta JAPTI in Ministrstvo za gospodarstvo. Podjetniški pospeševalnik je namenjen vsem (potencialnim) ustanoviteljem start-up podjetij, ki imajo inovativno podjetniško idejo s širšega področja informatike v okviru dejavnosti TIME (Telekomunikacije, Internet, Mediji, Entertainment) in želijo nadgraditi svojo podjetniško idejo s pomočjo nasvetov in idej strokovnjakov in že uspešnih posameznikov iz omenjenih panog, se pripraviti na pogajanja za investicijo oziroma strateško partnerstvo. Projekt ponuja enkratno priložnost za realizacijo podjetniške ideje, ki potrebuje najboljše mentorje, investitorje, strateške partnerje in medijsko odmevnost (ITIME 2010).

h) Drugo

Omenit še velja tudi druge ukrepe in sicer:

- vzpostavitev tehnoloških centrov, tehnoloških mrež, tehnoloških parkov;
- univerzitetni grozdi;
- EUREKA in drugi programi;
- patentna pisarna;
- razne podpore R&R infrastrukturi in R&R sofinanciranja;
- program Mladi raziskovalci;
- itd.

6. ZAKLJUČEK

Dandanes si brez nenehnih novosti, tehnoloških sprememb in inovacij težko predstavljamo vsakdan. Še več, te stvari so postale ključne za konkurenčno uspešnost podjetij/gospodarstva/regije tako na nacionalni, regionalni kot tudi širši mednarodni ravni. Dejavniki kot so globalizacija in gospodarska rast, silijo podjetja in druge institucije k nenehnemu ustvarjanju, kreiranju novih idej in inovativnosti, kar je ključno za njihov obstoj na vse bolj globalnem in konkurenčnem trgu. Ti dejavniki so praktično tudi ključ do uspeha in še bolj poudarjajo potrebo po celovito vzpostavljenem tako nacionalnem kot regionalnem inovacijskem sistemu.

Zavedati pa se je treba, da pri večanju inovativnosti gre med drugim tudi za spremembo kulture, miselnosti, znanja in pripravljenosti na tveganje, ki v Sloveniji še vedno žal nima tradicije. Prav kultura podjetja/države/regije mora biti naklonjena inovativnosti. Brez spodbujanja inovativnosti, se ne morejo zagotavljati pozitivni rezultati na področju inoviranja in tudi ne učinkovit inovacijski sistem.

Tukaj bi dodali izsek iz Manifesta Evropske komisije (2009): "Gospodarska, okoljska in družbena kriza nas sili v iskanje novih načinov mišljenja in delovanja. Inovativnost lahko družbo vodi v blaginjo, vendar mora družba prevzeti odgovornost za to, kako se uporablja. Danes je to treba izkoriščati za doseganje pravične in okolju prijazne družbe, ki temelji na medkulturnem dialogu ter spoštuje naravo, zdravje in blaginjo ljudi po vsem svetu".

Če želi Slovenija zagotoviti trajnostno gospodarsko rast in socialni razvoj, potem mora zagotoviti učinkovit in uspešen nacionalni in regionalni inovacijski sistem. To pomeni, da bo potrebno izboljšati konkurenčen položaj Slovenije, tudi v storitvenih dejavnostih, in spodbujati inovativnost na celotni gospodarski ravni in tudi izven nje. Pri tem je ključnega pomena Regionalna inovacijska strategija, ki lahko koristi kot pomembno orodje in smerokaz za zagotavljanje regionalne inovacijske dejavnosti v praksi.

Slovenija je v zadnjih letih okrepila trud za dvig inovativnosti, raziskav in razvoja, o čemer nam pričajo številni akti, dokumenti in ukrepi sprejeti s strani vlade na tem področju, objavljeni razpisi in drugi ukrepi. A kljub temu nas RISS še vedno opozarja na številne problematike, ki so vezane predvsem na prenos znanja v prakso, sodelovanje med akademsko sfero in gospodarstvom, neustrezna finančna podpora, itd.

Dolgoročna konkurenčnost, učinkovitost in uspešnost Slovenije temelji na zagotavljanju inovacijske dejavnosti, ki mora biti dobro koordinirana in ciljno usmerjena! In prav zato je težnja po vzpostavitvi učinkovitega (regionalnega) inovacijskega sistema še toliko bolj velika!

7. UPORABLJENI VIRI IN LITERATURA

- ARRS - Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije. 2011. Temeljne naloge. Dostopno na: <http://www.arrs.gov.si/sl/agencija/naloge.asp>
- Asheim, Bjørn T. *Regional Innovation Systems: The Integration of Local 'Sticky' and Global 'Ubiquitous' Knowledge*. Centre for Technology, Innovation and Culture, Science Park. Oslo, Norway. Dostopno na: http://www.utoronto.ca/isrn/publications/WorkingPapers/Working01/Asheim_01_RIS.pdf
- Bučar, Maja, Jaklič, A. in Udovič, B. 2010. *National system of innovation in Slovenia*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Univerza v Ljubljani.
- European Commission. 2011. *Innovation Competitiveness report 2011. Povzetek*. Dostopno na: <http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/competitiveness-report/2011/executive-summaries/sl.pdf>
- Evropska komisija. 2008. *Regionalna politika –Inforegio. Raziskave in inovacije*. Dostopno na: http://ec.europa.eu/regional_policy/activity/research/index_sl.cfm
- Evropska komisija. 2009. *Evropski ambasadorji Ustvarjalnosti in Inovativnosti. Manifest*. Available: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/year09/manifesto_sl.pdf
- IER. Inštitut za ekonomska raziskovanja. 2008. *Študija dobrih praks partnerskega vzpostavljanja gospodarsko razvojne infrastrukture in možnost prenosa le teh v okvir izvajanja evropske kohezijske politike v Sloveniji*. Ljubljana. Dostopno na: <http://www.eu-skladi.si/ostalo/studije-in-vrednotenja-za-programsko-obdobje-2007-2013/jzp-gospodarsko-razvojna-infrastruktura.pdf>
- INNO Metrics. 2010. *Sistem kazalnikov uspešnosti Unije inovacij 2010*. Dostopno na: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ius/ius2010-cp_sl.pdf
- ITIME. 2011. *O pospeševalniku*. Dostopno na: http://www.itime.si/sl-SI/Dokumenti/ITIME/O_pospesevalniku_37.aspx
- JAPTI - Javna agencija Republike Slovenije za podjetništvo in tuje investicije. Dejavnost agencije. Dostopno na: <http://www.japti.si/dejavnost-agencije>
- Kavaš, Damjan. 2000. *Inovativna regionalna politika*. Zbornik povzetkov, 21. PODIM. *Vloga inoviranja pri pospeševanju regionalnega razvoja Slovenije*. Maribor: Slovensko društvo za sistemsko raziskovanje
- Likar, Borut. 2006. *Management inoviranja*. Koper: Fakulteta za management Koper.
- MG - Ministrstvo za gospodarstvo. 2006. *Program ukrepov za spodbujanje podjetništva in podjetniške konkurenčnosti 2007-2013*.
- MG – Ministrstvo za gospodarstvo. 2011. *Podjetništvo in konkurenčnost*. Dostopno na: http://www.mg.gov.si/si/delovna_podrocja/podjetnistvo_in_konkurencnost/
- MG – Ministrstvo za gospodarstvo. 2011a. *Poročilo o uresničevanju akcijskega načrta za izvajanje akta za mala podjetja v letu 2010*. Dostopno na: www.mg.gov.si/fileadmin/mg.gov.si/.../Porocilo_AN_SBA.doc
- Mulej, Matjaž in soavtorji. 2008. *Invencijsko-inovacijski management z uporabo dialektične teorije sistemov (podlaga za uresničitev ciljev evropske unije glede inoviranja)*. Korona plus d.o.o., Inštitut za inovativnost in tehnologijo, Ljubljana, 1.

- izdaja, 2008. Available: <http://www.inovativnost.net/clanki/08-dtsim-vsebina.pdf> [20.4.2010]
- Mulej, Matjaž in Ženko, Zdenka. 2004. Dialektična teorija sistemov in invencijsko-inovacijski management. Maribor: Ekonomsko – poslovna fakulteta.
 - MVZT. 2011. Delovna področja. Dostopno na: http://www.mvzt.gov.si/si/delovna_podrocja/
 - Nared, Janez. 2007. *Geografija Slovenije 16. Prostorski vplivi slovenske regionalne politike*. Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU.
 - Novak, Marko. 2002. Magistrsko delo. *Inoviranje v podjetjih*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani. Ekonomska fakulteta. Available: <http://www.cek.ef.uni-lj.si/magister/novak82.pdf> [20.4.2010]
 - Projektna skupina InPrime. 2007. *Pogosta vprašanja*. Spletna stran projekta InPrime. Dostopno na: <http://www.in-prime.net/faq/#70>
 - ReRIS11-20. Resolucija o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011–2020. Dostopno na: <http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r08/predpis RESO68.html>
 - SFI-Slovenski forum inovacij. 2011. *O slovenskem forumu inovacij*. Dostopno na: <http://www.foruminovacij.si/sfi/o-slovenskem-forumu-inovacij>
 - SVLR. 2011a. *Regionalna politika*. Dostopno na: http://www.svlr.gov.si/si/delovna_podrocja/podrocje_regionalnega_razvoja/regionalna_politika/
 - SPS – Slovenski podjetniški sklad. Kratka predstavitev. Dostopno na: http://www.podjetniskisklad.si/index.php?option=com_content&view=article&id=3&Itemid=12
 - Stare, Metka, Bučar, M. 2007. Inovacije v storitvah – možnosti slovenskih akterjev v EU? IB revija 3-4/2007. Available: <http://www.dlib.si/v2/Details.aspx?browse=znanstveni+%C4%8Dlanki&pageSize=20&sort=date&sortDir=ASC&page=18&query='source%3Dznanstveni+%C4%8Dlanki%40AND%40rele%3DIB+revija'> [22.05.2010]
 - Stare, Metka, Koprivnikar, M. 2008. Izzivi razvoja tržnih storitev. Revija Naše Gospodarstvo 2008. Available: <http://www.britannica.com/bps/additionalcontent/18/31208411/The-Challenges-of-Market-Services-Development>
 - SVLR. 2011. Delovna področja. Dostopno na: http://www.svlr.gov.si/si/delovna_podrocja/
 - SVREZ. 2011. *Pristojnosti*. Dostopno na: http://www.svrez.gov.si/si/o_sluzbi/pristojnosti/
 - TIA - Javna agencija za tehnološki razvoj Republike Slovenije. 2011. Dejavnost agencije. Dostopno na: http://www.tia.si/Dejavnost_agencije,447,0.html
 - TIA. 2011. *Program dela in finančni načrt Javne agencije za tehnološki razvoj (TIA) za leto 2011*. Dostopno na: http://www.tia.si/shared_files/Dokumenti/Program_TIA_2011.pdf
 - Zabukovec, Saša. 2006. Magistrsko delo: Nacionalni in regionalni inovacijski sistem in konkurenčnost držav na primeru Slovenije in Irske. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
 - Zirnstein, Elizabeta in Krpan, D. 2007. *Ustrezen kadrovski potencial – po v inovativno regijo*. Dostopno na: http://books.google.si/books?id=rWxEu3Zd1lAC&pg=PA13&lpg=PA13&dq=veliki+razvojni+projekti+in&source=bl&ots=At2QkjuE_R&sig=Ey6SzzvNe8l_7whPiQ

DmQ7uU9GU&hl=sl&ei=TTOETvTPDPOa1AWksojaDw&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=4&ved=0CEMQ6AEwAw#v=onepage&q&f=false